

Innkomne forslag

Vedtatt på AUFs 56. ordinære landsmøte, 21.10.18

AUFs 56. landsmøte

Frihet Likhet Solidaritet

INNHold

Det nye kulturløftet.....	2
Idrett for alle.....	7
AUFs fem utjevningskrav til Arbeiderpartiet.....	9
En human og solidarisk asylpolitikk.....	11
Et hav av muligheter.....	14
Krig og konflikt – Norges rolle og ansvar i verden.....	17
Ignorerte konflikter.....	21
Palestina.....	25
Vann, prevensjon og utdanning - tre nøkler til global kvinnefrigjøring.....	31
Trygt og rettferdig arbeidsliv for alle.....	37
Fellesskolen er fremtidsskolen.....	40
Ta hele landet i bruk.....	46
En verdig alderdom.....	51
Retten til å skape en familie.....	55
Sosialdemokratiske løsninger for global fordeling.....	57

Det nye kulturløftet

AUF mener alle skal ha tilgang til kulturtilbud uavhengig av deres økonomi og bosted i landet. Et bredt og variert kulturtilbud skaper et sterkere samhold og bidrar til å skape fellesskap på tvers av grupper.

Gjennom flere år under den Arbeiderparti-ledede regjeringen ble det fremlagt flere kulturløft, og kulturens andel av statsbudsjettet ble oppjustert til ca. 1 %. Skal kulturen være tilgjengelig og gi et tilbud til de som ønsker det må minst 2 % av statsbudsjettet gå til kultur og kulturtilbud.

AUF vil:

- At minst 2 % av statsbudsjettet skal gå til kultur og kulturtilbud
- Videreutvikle og styrke den kulturelle skolesekken og tilsvarende ordninger for barnehagene

Kulturskolene

En av de største satsingene for å få barn og unge til å delta og oppdage kulturaktiviteter har vært den kulturelle skolesekken for skolene og diverse ordninger for barnehagene. Å gi barn og unge tilgang til kulturopplevelser gjennom barnehage og skole er viktig for videre deltakelse i kulturen. AUF mener derfor at disse ordningene må styrkes og videreutvikles over hele landet.

For å få flere ungdommer til å delta i kultur, og gi et godt tilbud over hele landet vil vi også styrke de kommunale kulturskolene. Kulturskolene bidrar til opplæring og et mangfoldig tilbud for barn og unge som vil delta i kultur. I store deler av Norge er de kommunale kulturskolene et tilbud som koster penger å benytte. For at flest mulig skal få muligheten til å delta i kulturen er det viktig at kostnadsnivået på kulturskolene holdes så lavt som mulig, samtidig som kommunene må innføre ordninger som gjør at også lavinntektsfamilier kan ta del i tilbudet.

AUF vil:

- Styrke de kommunale kulturskolene og sørge for at de har et variert tilbud
- Opprette flere utlånsordninger for utstyr gjennom kulturskolene
- Sørge for at barn og unge har god tilgang til gratis øvingslokaler

UKM

Kulturskolens rolle i den kommunale kulturen må føres videre, blant annet ved å opprettholde et variert tilbud, samtidig som det må opprettes flere plasser for å få ned køene og oppgradere utstyret som er tilgjengelig. For å bryte ned barrierene for å delta i kulturskolen ønsker AUF at kulturskolene skal ha gode ordninger for utlån av utstyr og lokaler for barn og unge og at kulturskolens lokaler skal være tilgjengelig for barn og unge også utenom skoletid.

Samtidig som vi vil bidra til at barn og unge kan ta del i, og oppleve kulturen, er det også viktig å løfte frem de som satser på kultur blant barn og unge. UKM – Ung Kultur Møtes – er en viktig møteplass for ungdom mellom 13 og 20 år som driver med kultur. UKM bidrar til at bredden i kulturen blant ungdom blir opprettholdt og øker interessen for deltakelse. AUF mener UKM bør få videreutvikle seg til å bli en viktig nasjonal aktør for barn og unges kulturdeltakelse.

AUF vil:

- Videreutvikle UKM og øke støtten til flere møteplasser i kulturen

Kulturkort

AUF mener en av de største hindrene for barn og unge til å oppleve organisert kultur i dag er økonomi, funksjonsevne og bosted. AUF ønsker derfor å innføre et nasjonalt kulturkort for barn og unge under 20 år, lærlinger og studenter. Det vil gjøre kulturaktiviteter som utstillinger, kino, konserter og lignende billigere og mer tilgjengelig for ungdom landet rundt. Et slikt kulturkort bør være enkelt å benytte og være en informasjonskanal om alle former for kultur til ungdom.

AUF vil:

- Innføre et nasjonalt kulturkort for barn og unge under 20 år, lærlinger og studenter

Festivaler

Norge har de siste årene hatt en oppblomstring av større kulturarrangement i form av flere festivaler. Mange festivaler opplever en svært trang økonomi og er ofte basert

på enkeltpersoners egeninnsats. AUF mener at flere kulturarrangement bør få støtte og sikres større forutsigbarhet. Forutsetninger om talentutvikling, arrangørkompetanse og et variert tilbud skal være en selvfølge. Alle store kulturarrangement som mottar offentlig støtte bør legge til rette for rusfrie arrangement og arrangement for barn og unge.

AUF vil:

- Øke støtten til store kulturarrangement for å mer forutsigbarhet knyttet til økonomi
- Øke andelen rusfrie arrangement og arrangement for barn og unge på større kulturarrangement som mottar statlig støtte

Kultur for eldre

Den norske befolkningen blir stadig eldre. AUF mener at man skal få muligheten til å oppleve gode kulturopplevelser uansett alder. Kultur skaper møteplasser, glede og samhold i et samfunn der stadig flere eldre føler seg ensom. Den kulturelle spaserstokken for eldre er en svært viktig ordning for å gi eldre muligheten til å oppleve kulturelle, meningsfylte aktiviteter og sosiale møteplasser. For AUF er det viktig at den kulturelle spaserstokken videreutvikles for å gi enda flere eldre et godt kulturtilbud der de bor.

AUF vil:

- Gi eldre muligheten til et godt kulturtilbud gjennom den kulturelle spaserstokken

Museer

Svært mange av kulturinstitusjonene og museene i Norge har vært drevet lenge og flere begynner å få plassmangel og slitte lokaler. AUF mener det er viktig at det gis investeringsstøtte til kulturinstitusjoner og museer slik at de klarer å gi et godt tilbud til befolkningen i hele landet.

Mange museer og kulturinstitusjoner har mye ledig kapasitet på hverdager. AUF mener at skolene bør gå sammen med museene og kulturinstitusjonene for å tilrettelegge for undervisningsopplegg og andre aktiviteter i deres lokaler.

AUF vil:

- Øke investeringsstøtten til institusjoner og museer for at de skal videreutvikle sine tilbud
- At skoler oppretter et tettere samarbeid med museer og kulturinstitusjoner for å benytte disse bedre i skolehverdagen

Folkebibliotekene

Folkebibliotekene rundt om i landet spiller en viktig rolle som både kulturformidler, møteplass og arrangør. Bibliotekene er en viktig læringsarena for barn, unge skoleelever og studenter. AUF mener derfor at bibliotekene bør rustes opp, oppgraderes og utformes slik at alle får muligheten til å benytte seg av dem. For at flere skal benytte seg av folkebibliotekene, må tilgjengeligheten økes. Bibliotekene må ta i bruk ny teknologi slik at lokalene og utstyret skal kunne benyttes utenom vanlig kontortid. AUF ønsker derfor at alle bibliotek skal ha en nøkkelkort-ordning for skoleelever og studenter og mulighet for selvbetjent utlån.

AUF mener bibliotekene fortsatt skal være gratis og sikres gode rammevilkår. Utlån av bøker og tidsskrifter gjennom bibliotek bør også bli mer tilgjengelig på nett.

Digitalisering av bøker er en viktig måte å få litteraturen ut i hele landet, og AUF mener at bøker som er eldre enn tre år bør gjøres tilgjengelig via bibliotekenes digitale kanaler.

AUF vil:

- Sikre gode rammevilkår for folkebibliotekene og sørge for at de fortsatt er gratis
- Styrke folkebibliotekenes rolle som læringsarena og sosial møteplass for skoleelever og studenter
- Utvide åpningstidene for bibliotekene
- Oppruste bibliotekene med nytt utstyr og flere studierom

- At bøker eldre enn tre år blir tilgjengeliggjort gjennom bibliotekenes digitale kanaler

Moroskatten

Den såkalte moroskatten, eller den laveste momssatsen vi har, er en merverdiomsetningsavgift (moms) som gjelder tilbud som blant annet kinovisninger, overnattinger, kringkastingsavgift, inngang til museer, idrettsarrangementer og kollektivtransport. Avgiften økte både i 2016 og i 2018, til henholdsvis 10 % og 12 % fra den opprinnelige satsen på 8 %. Satsen gjelder altså tilbud og tjenester som kan ha en relativt høy kostnad, og der lavere pris for forbrukeren også fører til økt bruk. Altså har den lave momssatsen sitt opphav i at den skal gjøre kultur, kino og andre opplevelser av viktig betydning for samfunnet billig og tilgjengelig.

AUF vil at:

- Den laveste momssatsen skal senkes til 8 %

Idrett for alle

Idrett og fysisk aktivitet er viktig for barn og unge i deres daglige liv. I likhet med kultur, spiller idretten en viktig rolle som inkluderingsarena for barn og unge. Gjennom idrett kan utenlandske barn og ungdommer komme i kontakt med jevngamle ungdommer i Norge og utvikle språk, bygge vennskap og skape samhold på tvers av kulturer og bakgrunn. AUF mener at idretten skal være tilgjengelig for alle. Da må vi tilrettelegge for at alle skal ha råd til å delta. AUF mener derfor at alle kommunale og fylkeskommunale idrettsanlegg skal tilby gratis hall- og baneleie for lag og foreninger som benytter lokalene til aktiviteter rettet mot barn og unge.

Dagens kostnader knyttet til idrettsdeltakelse og fysisk aktivitet er alt for høye. Undersøkelser viser at en aktiv 14-åring som spiller fotball eller håndball aktivt kan ende med å bruke rundt 20 000 kroner i året på lisens, utstyr, reiser, klubbmedlemskap og andre avgifter for deltakelse. AUF mener at dette bidrar til å skape sosial ulikhet i ungdomsidretten og dermed et klasseskille mellom folk som har råd til å drive med idrett og folk som ikke har det. AUF ønsker derfor at alle norske kommuner skal ha utstyrlager for utlån av sportslig utstyr slik at flere skal ha råd til å delta i organisert idrett. AUF ønsker også en maksgrænse for pris på klubbmedlemskap og treningsavgift.

I mange idretter spiller idrettshallen en sentral rolle som treningsarena. Standarden og tilgjengeligheten på dagens idrettsanlegg varierer veldig utfra hvor en bor og kan derfor avgjøre hvorvidt barn og unge kan drive aktivt med idrett eller ei. AUF mener derfor at en opprustning av dagens idrettsanlegg er nødvendig slik at barn og unge har tilgang på idrettsanlegg gjennom hele året. Idretts-Norge må i større grad være en tilrettelegger for at også folk med fysiske eller psykiske funksjonshemninger skal kunne leve aktive liv. Anleggene må være universelt utformet slik at de er tilgjengelig for alle brukergrupper innenfor idretten.

AUF ønsker en idrettspolitik for alle, ikke kun for de få. Derfor ønsker AUF flere nærmiljøanlegg i norske kommuner som et lavterskeltilbud innenfor fysisk aktivitet for barn og unge.

AUF vil:

- At kommunale og fylkeskommunale idrettsanlegg skal tilby gratis hall- og baneleie for lag og foreninger som tilbyr aktivitet rettet mot barn og unge
- At alle norske kommuner skal ha utstyrlager for utlån av sportslig utstyr
- Innføre en maksgrense for pris på klubbmedlemskap og treningsavgift i organisert idrett
- Ruste opp og opprette nye idrettsanlegg der det er behov og etterspørsel etter idrettsanlegg
- Sikre universell utforming av alle idrettshaller
- Øke pengebevilgningene til idrettslag som særlig tilrettelegger for fysisk aktivitet for barn, unge og mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Styrke idrettstilbudet for ungdom i kommunene med spesielt fokus på barn og unge under 18 år
- At barneforsikringer også skal gjelde for idrett
- At alle barn og unge skal få muligheten til å bli introdusert for lokale idretts- og fritidstilbud fra første skoledag
- At lag og foreninger etterstreber å tilby allidrett for barn og unge
- Tilby barn, ungdom og unge voksne et variert fritidstilbud
- Økt tilskudd til nærmiljøanlegg i norske kommuner
- Øke andelen nærmiljøanlegg i norske kommuner
- Innføre en nasjonal rabattordning på idrettsarrangement for barn og unge under 20 år, lærlinger og studenter
- Sikre at alle kommunale og fylkeskommunale idrettshaller og anlegg utvider åpningstiden til å være åpne i skoleferier
- At alle lag og foreninger skal ha full momskompensasjon
- At statlige midler som går til idretten skal komme barn, unge og breddeidretten til gode

AUFs fem utjevningskrav til Arbeiderpartiet.

For arbeiderbevegelsen har alltid hensynet til de brede lag i befolkningen trumfet interessene til kapitalkreftene. Gjennom en sosialdemokratisk samfunnsmodell har man bygd opp et universelt velferdssamfunn med ambisjon om å gi ulike mennesker like muligheter. Vi har kommet langt, men ulikhetene som følger av sosiale og økonomiske forskjeller gir fortsatt store forsprang til enkelte. Vi kan ikke si oss fornøyd som sosialdemokrater før alle har like muligheter. I AUFs skattepolitikk må derfor hensynet til å omfordele verdiene i samfunnet stå sentralt.

Skal vi i fremtiden ha mulighet til å ta store velferdsløft som vil gi flere mennesker bedre muligheter er vi avhengig av å sikre skatteinngangen. I en tid hvor veksten i formuer er større enn lønnsveksten og kapitalen samler seg på få hender må Arbeiderpartiet presentere en politikk som omfordeler til alle.

Under følger AUFs fem krav til ny politikk for å omfordele verdier i samfunnet.

1. Øke formueskatten

Nye tall fra SSB viser at formueulikheten har økt de siste årene, de med mest har fått mer. For Arbeiderpartiet har et sentralt prinsipp i oppbyggingen av et velferdssamfunn vært at de med den sterkeste ryggen skal bære den tyngste børa. AUF mener at man minst må øke formueskatten tilbake til 2013-nivå.

2. Styrke lavtlønnedes økonomi

En utvikling hvor flere mennesker er avhengig av sosiale ytelser samtidig som de står i full jobb er en utvikling AUF er imot. Mennesker med lav lønn bør beholde mer av inntekten sin for å øke deres kjøpekraft og samtidig skape større økonomisk vekst i samfunnet.

3. Innføre generasjonsskatt

AUF ser med økende bekymring på at forskjeller forsterkes gjennom generasjoner, at formue i større grad blir samlet på få hender og at man går bort fra prinsippet om å skatte etter evne. AUF vil styrke omfordelingen i samfunnet og anbefaler Arbeiderpartiet å innføre en generasjonsskatt på arv.

4. Skattlegge multinasjonale selskaper

I dag misbruker både multinasjonale selskaper og enkeltpersoner det internasjonale skattesystemet for å unngå å betale skatt. AUF mener det bør være en selvfølge at alle skal betale den skatten som pålegges av staten. Vi ikke kan nøye oss med å finpusse et system som overhodet ikke fungerer, derfor mener vi at enhetlig skattlegging av multinasjonale selskaper er veien å gå.

5. Redusere flate avgifter

Flate avgifter rammer urettferdig. De tar ikke hensyn til skatteevne. AUF vil at skattesystemet skal innrettes slik at de som eier mest skal bidra mest. AUF ser med bekymring på regjeringens økte avgifter. AUF krever at en ny Arbeiderpartiet reduserer avgiftene som rammer urettferdig.

En human og solidarisk asylpolitikk

AUF vil føre en human asylpolitikk som tar imot de med størst beskyttelsesbehov. Verken økonomi, livssituasjon eller utdanning skal være premisser for hvilke flyktninger Norge skal ta imot. Vi skal også integrere de ressursssvake, og flyktninger med ulike handikap, ut i fra anbefalinger fra UNCHR. Norge skal legge til rette for at alle blir godt integrert i samfunnet. Vår asylpolitikk skal basere seg på rettferdighet, solidaritet og inkludering.

Det er 68 millioner mennesker på flukt i verden i dag. Ikke siden andre verdenskrig har det vært så mange. De flykter fra sine hjem på grunn av politisk forfølgelse, krig, konflikt og klimaendringer. En liten del av de som flykter kommer til Europa, og til Norge. Den aller største belastningen tar nabolandene. AUF mener at utgangspunktet for asylpolitikken må være hvordan vi kan bidra best mulig internasjonalt, ikke hvordan vi skal holde asylankomstene nede. Målene og rettighetene fra flyktningkonvensjonen skal være gjeldende for all politikk.

AUF mener den mest rettferdige måten å ta imot flyktninger til Norge på er gjennom FNs ordning med kvoteflyktninger. Norge skal føre en asyl- og flyktningpolitikk i tråd med UNHCRs anbefalinger, og ta inn så mange kvoteflyktninger som høykommissæren ber om.

AUF er tydelige på at menneskerettighetene også skal ligge til grunn for behandlingen av mennesker på flukt. Det innebærer retten til å søke asyl og grunnleggende rettssikkerhet i møtet med asylinstituttet. Derfor sier vi nei til returavtaler med land som grovt bryter menneskerettighetene, og tredjelandsavtaler som EU-Libya-avtalen, som innebærer grove overgrep mot flyktninger og migranter.

AUF sier nei til avtaler som EU-Tyrkia-avtalen all den tid den har som mål å holde flyktninger utenfor Europa. Vi kan ikke støtte en avtale som bidrar til at flyktninger settes på vent på ubestemt tid uten sikker tilgang til asylprosedyre, arbeid, utdanning og helsetilbud. Norge skal støtte opprettelsen av et europeisk integrasjonsfond for å støtte sosial og økonomisk integrasjon, særlig med investeringer i utdanning og jobbsøking for nyankomne innvandrere og flyktninger.

AUF mener at midlertidighet aldri er en løsning for mennesker i en sårbar situasjon. Derfor ønsker vi ikke strengere løsninger for subsidiær beskyttelse eller

innstramminger i reglene for familiegjenforening. Sannheten er at mange kriger ikke tar slutt før det har gått mange år. Vi er derfor bekymret for at mer bruk av subsidiær beskyttelse, med usikkerhet på ubestemt tid og uten rett til familiegjenforening, vil føre til flere barn og kvinner på flukt fremfor en trygg gjenforening med en far og ektefelle i Norge. I tillegg vet vi at mangel på trygghet og forutsigbarhet vil gjøre det mye vanskeligere å starte integreringen i Norge.

Enslige mindreårige asylsøkere kommer til Norge med et håp om en ny og bedre framtid. Mange må sette livet sitt på vent for å få svar på asylsøknaden. Derfor må saksbehandlingen til enslige mindreårige asylsøkere prioriteres, slik at de slipper å tilbringe store deler av barndommen og ungdomstiden på et mottak. Fra norske asylmottak forsvinner det i gjennomsnitt et barn i uken. For å forsikre at omsorgssituasjon til de enslige mindreårige asylsøkere blir opprettholdt mener AUF at en overføring til barnevernet er nødvendig.

Norge har for tiden en lav pågang av flyktninger til tross for de massive flyktningstrømmene, fordi landene rundt Norge har stengt sine grenser. Derfor er det spesielt viktig at Norge tar initiativ til en ny internasjonal flyktningavtale. UDI kan tvangsreturnere flyktninger til andre deler av sitt opprinnelsesland fordi de mener det kun er den deler av landet som er utrygt.

AUF mener det er urimelig at solidaritet med verdens flyktninger skal gå utover andre som har lite og trenger støtte til utvikling. Derfor mener vi det er selvsagt at det ikke skal tas penger fra bistandsbudsjettet til å betale for den nye solidaritetspotten som skal bidra til bedre forhold for mennesker som oppholder seg i flyktningleire.

AUF krever at:

- Norge forplikter seg til å ta imot det antall kvoteflyktninger FNs høykommissær for flyktninger ber om
- Norge ikke legger til rette for brudd på menneskerettigheter og flyktningkonvensjonen gjennom avtaler med tredjeland for å hindre at asylsøkere kommer til Norge
- Norge ikke inngår, eller støtter, returavtaler med land som har grove brudd på menneskerettighetene

- At UNCHRs anbefalinger om hvilke flyktninger landene skal ta imot følges, og at mottakerland ikke kan sette krav til utdanning, arbeidserfaring og lignende
- Alle voksne og barn med beskyttelsesbehov får samme rettigheter i Norge og at vi derfor beholder dagens regelverk for subsidiær beskyttelse
- Solidaritetspotten skal komme i tillegg til bistandsbudsjettet, ikke innenfor samme økonomiske ramme
- At enslige mindreårige asylsøkere ikke gis midlertidig opphold
- At mindreårige asylbarn sine søknader prioriteres, og skal vurderes innen 3 måneder
- Bevilge mer til redningsoppdrag til sjøs, som på frontsidene (Frontex)
- Norge får på plass bilaterale avtaler med Europa som sikrer praktiske løsninger for
- Norge skal trekke seg ut av Dublin-forordningen og ta initiativ til en ny europeisk/internasjonal avtale om grensesamarbeid og returpolicy
- Det innføres en foreldelsesfrist på tilbakekallelse av statsborgerskap

Et hav av muligheter

Fiskeri er det eldste livsgrunnlaget i Norge. Vi har alltid levd på de naturgitte gavene havet har gitt oss. De siste årene har petroleum vært Norges viktigste ressurs og har skapt rikdom og velstand for enkeltmennesker og nasjonen. Oljekrisen viste oss at den norske økonomien er for avhengig av oljen og at vi i fremtiden vil måtte se etter annet å leve av i Norge. Tiden er kommet for å ruste opp Norges eldste næring. I fremtiden trenger vi flere ben å stå på. Da er vi avhengig av at vi forvalter fiskeressursene og havbruk på en bærekraftig, fremtidsrettet og trygg måte.

Arbeidsplasser og plikter

AUF mener at alle som jobber i norske farvann eller på norske havner skal jobbe under norske arbeids- og lønnsvilkår på lik linje med andre arbeidstakere. Ved å kreve at fisken leveres i land og bearbeides på fiskemottak i fylket hvor den er hentet opp sikrer man ikke bare tilstedeværelsen av fiskemottakene, men også arbeidsplasser og bosetting. Leveringsplikten styrker også kystflåten sin konkurranseevne, siden de ikke har noe annet valg enn å levere fisken sin til den norske kysten.

AUF vil:

- At arbeidsmiljøloven og norske lønnsvilkår alltid skal følges i norske farvann og havner, uansett arbeidstaker
- Omgjøre dagens tilbudsplikt til en reell leveringsplikt til hver landsdel
- Opprettholde bearbeidingsplikten for å holde aktivitet i fiskemottakene
- Bevare råfiskloven for å sikre råvarenes minstepris, og sikre at dette ikke bestemmes av kjøperen

Kvoter og konsesjoner

Kvoter og konsesjoner er en god måte å sikre hvor mye fisk som fiskes i Norge og hvem som får lov å drive med fiskeri. Det er likevel en utfordring at disse per i dag er tidsubegrenset. For å sikre at fellesskapet eier fiskeressursene og fiskernes økonomiske sikkerhet og forutsigbarhet mener AUF at det bør innføre gradvis tilbakefall av kvoter over tid. For å sikre rekruttering mener AUF at en viss andel av tilbakefalle kvoter skal fordeles skal være øremerket unge fiskere under 35 år som ikke allerede har kvoter. Mange fiskere selger kvotene sine for å sikre seg pensjon. AUF mener at salg av kvoter må stoppes og at fiskere sikres en rettferdig pensjon.

AUF vil:

- At all fisk i det norske havet eies av det norske folk og skal forvaltes av staten på våre vegne
- Innføre en gradvis tilbakekalling av kvoter
- Tilby fiskere som skal pensjoneres å bytte inn sine kvoter mot en statlig pensjon
- At kvoter skal tilbakefalle til staten når en båt arves eller selges
- Sette et makstak på antall kvoter per person
- Innføre “generasjonskvoter” for å rekruttere unge fiskere
- Forbedre deltakerloven og sette et tak for hvor stor andel utenlandske aktører kan eie av fiskefartøy
- Utrede ordninger som kan gi mennesker bosatt i Norge uten norsk statsborgerskap rett til å drive med fiske med sikkert hjemfall
- Innføre en ressursrente på trålere

Oppdrett

AUF mener at oppdrettsnæringen ikke gir nok tilbake til kommunene og lokalsamfunnene. Kommunene som er vert for oppdrett ser alt for lite av de positive ringvirkningene næringen bringer med seg. Havressursene langs kysten som oppdrettsnæringen benytter seg av tilhører det norske folk i fellesskap. Derfor må også inntektene tilfalle fellesskapet.

Det må opprettes ordninger som sikrer rettferdig kompensasjon av vertskommunene. En arealavgift på oppdrettsnæringen vil sikre både inntekter og kompensasjon for arealutnyttelse til vertskommunene.

Konsesjoner som er blitt delt ut frem til nå er tidsubegrenset. AUF mener at det må finnes tydeligere regler for når og hvordan konsesjonene skal falle tilbake til staten. AUF mener at konsesjoner som tildeles må ha en tidsbegrensning slik at vi sikrer en stabil utvikling i oppdrettsnæringen. Konsesjoner må brukes for å utvikle næringen i riktig retning.

AUF ser med bekymring på den raskt eskalerende opphopningen av privat kapital i oppdrettsnæringa. AUF ønsker derfor at staten gradvis kjøper seg opp i fiskeoppdrettsnæringen. AUF mener eierskap er den beste måten for landet å sikre

god fordeling av overskuddet fra næringen, ikke-forurensende drift, samt at selskapene forblir norske.

AUF vil:

- Videreføre prinsippet om at alle ressurser i det norske havet, inkludert de forvaltet av oppdrettsnæringen, tilhører det norske folk
- At staten skal kreve tilbake tidligere tildelte konsesjoner innen 2035
- At alle fremtidige konsesjoner som gis skal ha en varighet på maksimum 30 år, og at det deretter må søkes om opsjoner om videre drift hvert 5. år
- At oppdretter som driver på en useriøs eller uønsket måte ikke får godkjent søknader om videre drift etter konsesjonen er utløpt
- At konsesjoner ikke skal kunne selges videre mellom private aktører
- Videreføre prøveordningen med at fiskeridirektoratet kan tildele utviklingstillatelser
- Stramme inn kravene for hvilke prosjekter som får tildelt utviklingstillatelser
- At inntekter fra utviklingsmerder skal tilfalle vertskommunen
- Verne om norsk laks som merkevare
- At staten gradvis kjøper seg opp i oppdrettsnæringen
- At staten sikrer at bedriftene innen oppdrettsnæringen forblir norske, tar hensyn til miljø og at utbytte kommer fellesskapet til gode
- Innføre en arealavgift på oppdrettsnæringen på 40 øre per kilo fisk som skal fordeles mellom oppdrettskommunen og staten

Krig og konflikt – Norges rolle og ansvar i verden

Våpen og våpenteknologi fra Norge eksporteres for mange milliarder kroner årlig. Vi blir rike på materiell som brukes til nasjonalt forsvar, men også i krigføring og konflikt. AUF mener vi skal kunne stå rakrygget og fortelle hva vi selger og til hvem. Derfor skal vi ikke selge til autoritære regimer, land hvor grunnleggende menneskerettigheter brytes eller land som har stor sannsynlighet for å havne i væpnet konflikt.

Likevel er trenden en annen. Tallene fra Utenriksdepartementet viser at Norge solgte ti ganger så mye krigsmateriell til autoritære regimer i 2017 som i 2016. Norge solgte eller selger krigsmateriell til de autoritære regimene i Saudi Arabia, Oman, Qatar, Thailand, Vietnam, Algerie og De forente arabiske emirater.

Dagens regelverk er ikke godt nok. Det viser seg når Norge selger både A- og B-materiell og flerbruksvarer til landene som deltar i den saudi-ledede koalisjonen i Jemen, i dag betegnet som verdens verste humanitære krise. Eksporten av B-materiell til Saudi-Arabia økte fra 23 000 kroner i 2016, til over 41 millioner kroner i 2017. AUF mener vi skal sidestille eksport av A- og B-materiell, nettopp fordi alle strategiske varer per definisjon kan øke mottakerlandets militære kapasitet. Krigføring er i dag er annerledes enn før og sivilbefolkning er de som i størst grad rammes. Det gjør at vi har et desto større ansvar for å kontrollere hvor norske våpen ender opp og at de ikke blir brukt mot sivile.

AUF vil tette hullene i lovverket som i dag utnyttes. Dette vil kreve større parlamentarisk åpenhet og kontroll over tilslag til eksportlisenser. Eksportlisenser over en viss sum, ekskludert til de nærmeste allierte, bør derfor rapporteres til Stortinget i form av offentlig brev to uker etter innvilget søknad. Brevet skal inneholde detaljer om vurderingen av kriterier opp mot søknaden. Norge må også sikre at alle datter- og underselskap følger norsk lov, og kreve sluttbrukererklæring til alle land vi eksporterer til.

AUF mener:

- At A- og B-materiell skal sidestilles
- At menneskerettighetssituasjonen i et mottakerland skal gi grunnlag for avslag på lisenssøknader. Altså landet som helhet skal vurderes, ikke bare om det bestemte våpenet kan brukes til det bestemte menneskerettighetsbruddet. Dette vil innebære en skjerping av tolkningen for EUs kriterium 2

- At Norge sikrer at alle datter- og underselskap følger norsk lov
- At tilslag på eksportlisenser over en viss sum, ekskludert til de nærmeste allierte, skal rapporteres til Stortinget i form av offentlig brev to uker etter innvilget søknad. Brevet inneholder detaljer om vurderingen av kriterier opp mot søknaden
- At Norge innfører full stans i all eksport av forsvarsmateriell, inkludert flerbruksvarer, til landene som deltar i den Saudi-ledede koalisjonen i Jemen
- At Norge må innføre krav om sluttbrukererklæring for eksport til NATO-land, slik at en norsk eksportstans ikke undergraves av eventuell re-eksport via NATO-land
- At Norge må granske det som allerede er eksportert til den Saudi-ledede koalisjonen, for å vite om norske varer har bidratt til brudd på humanitærretten
- At Norge skal jobbe for et omfattende forbud mot halv- og helautonome våpen, og vil derfor ha en internasjonal traktat mot bruk av slik krigføring

Oljefondet – ansvarlige investeringer og våpenindustrien

Tidligere i år ble det avdekket at Oljefondet har investert 4,2 milliarder kroner i den amerikanske våpengiganten Raytheon. Raytheon har solgt missiler til Saudi-Arabia, som er brukt i krigen i Jemen. Selskapet driver aktivt lobbyarbeid opp mot amerikanske myndigheter og folkevalgte for å få lov til å selge ytterligere 60 000 missiler til Saudi-Arabia og Emiratene.

Oljefondets etiske retningslinjer åpner for adferdsbasert utelukkelse av selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for grove eller systematiske krenkelser av menneskerettighetene som for eksempel drap, eller for alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner. Disse retningslinjene har tilsynelatende aldri blitt anvendt mot våpenselskaper.

Det er uakseptabelt at nordmenns felles pensjonssparing bygges på en brutal krig, ført av parter som ikke evner å beskytte sivile og som systematisk og grovt bryter menneskerettighetene og humanitærretten.

AUF mener:

- At oljefondet må selge seg ut av Raytheon umiddelbart, og gjennomgå investeringsporteføljen for å sjekke om det er flere våpenprodusenter som selger til den Saudi-ledede koalisjonen
- Stortinget må be om en utredning av de etiske retningslinjene til oljefondet, for å vurdere hvordan utelukkelseskriteriene bør styrkes og/eller tolkes for våpenindustrien
- Stortinget må endre de etiske retningslinjene, og gå inn for produktbasert utelukkelse av våpenprodusenter

Norsk basepolitikk

Høyre- og Frp-regjeringen har bidratt til å øke spenningen ytterligere gjennom å endre norsk basepolitikk, og ved å signalisere at det er ønskelig med en dobling av antall amerikanske soldater på norsk jord. Når US Marines vurderer å gjøre Værnes til sin hovedbase i Europa oppfattes dette av Russland som at NATO ekspanderer østover. Basepolitikken har ligget fast siden 1949 og har vært et av hovedelementene i lavspenningspolitikken overfor Russland. Det bør også være tilfellet i fremtiden. Vi må trygge en anspent sikkerhetssituasjon i nordområdene, og AUF mener derfor at Norge må si nei til amerikanske baser på norsk jord.

Atomvåpen

AUF er dypt bekymret for den økende risiko som atomvåpen utsetter oss for. Verden har mange ganger vært på randen av kjernefysisk katastrofe som følge av spenninger, misforståelser, tekniske feil og ulykker. Å fortsette å satse på kjernefysisk avskrekking setter livet på jorda i fare. Før eller senere vil det føre til atomkrig.

FN-traktaten som forbyr atomvåpen er et viktig skritt på en lang vei mot en atomvåpenfri verden, men Norge har ikke undertegnet denne.

Norge baserer sin sikkerhet på kjernefysisk avskrekking - på vilje til å la atomvåpenstatene i NATO (USA, Storbritannia og Frankrike) true med og eventuelt bruke atomvåpen på våre vegne. Dermed bidrar Norge til å legitimere et masseødelegglesesvåpen, og til å gjøre det internasjonale kjernefysiske nedrustningsarbeidet vanskeligere og spredningsfaren større. Norge er derfor medansvarlig for den fare som atomvåpen utsetter oss for.

Atomvåpen må stigmatiseres som uakseptable våpen for alle land. Slik kan vi få ny bevegelse i det fastlåste arbeidet med gjensidig og balansert kjernefysisk nedrustning og deretter avskaffe disse våpnene.

AUF vil:

- At Norge skal undertegne og ratifisere FN-traktaten som forbyr atomvåpen
- At Norge i påvente av vår tilslutning til forbudstraktaten skal ønske den velkommen og delta som observatør på statspartsmøtene
- At Norge arbeider innenfor NATOs ramme for at vi som lojal alliert skal kunne utelukke muligheten for at atomvåpen trues med eller brukes på våre vegne, slik at de nødvendige betingelser kommer på plass for at vi skal kunne slutte oss til forbudet
- At Norge skal lede an arbeidet med atomvåpennedrustning i NATO-alliansen, og påvirke arbeidet med nytt strategisk konsept mot 2020, med mål om atomvåpenets betydning skal betydelig reduseres
- At kjernefysisk nedrustning og kunnskap om den risiko som kjernefysisk avskrekking medfører, skal være en sentral del av norsk sikkerhetspolitikk

Norge som kandidat til FNs sikkerhetsråd

AUF støtter et norsk kandidatur til FNs sikkerhetsråd for perioden 2021-22. FN er den største demokratiske institusjonen i vår tid, og må hegnes om i en tid der autoritære krefter er på fremmarsj. En rotasjon av land i sikkerhetsrådet som er opptatt av å holde verdensorden vil være et viktig bidrag.

Grunnpilarer i norsk utenrikspolitikk har lenge vært fredsdiplomati, menneskerettigheter og humanitære initiativ. Ved et potensielt sete i sikkerhetsrådet mener AUF at Norge må sette disse verdiene høyest. De siste årene har man sett at USA, i kraft av sitt sete i sikkerhetsrådet og nær alliert med Israel, hindrer gransking av dødelig voldsbruk i Palestina. Om Norge skulle få et sete ved bordet i sikkerhetsrådet er det AUFs klare forventning at Norge er tydelige på at folkeretten gjelder alle, også palestinere på Gazastripen. Som nær alliert av USA er det avgjørende at Norge tenker og handler selvstendig som medlem av sikkerhetsrådet. AUF vil advare mot en situasjon der Norge legger seg tett opp mot USA og stemmer likt som dem, og ikke tør å være selvstendige.

Ignorerte konflikter

AUF mener at ingen er fri før alle er fri. Derfor er kampene for frihet og rettferdighet som foregår rundt om i verden også våre kamper. Denne uttalelsen beskriver noen av konfliktene AUF ønsker å trekke frem og fokusere på. Norge kan spille en rolle og våre forslag til tiltak vil støtte de som undertrykkes i sin kamp for frihet og rettferdighet.

Swaziland

Swaziland er verdens siste absolutte monarki. Store deler av befolkningen lever i fattigdom, landet har verdens høyeste andel av HIV og AIDS-smittede og kongen bruker størsteparten av landets økonomi på seg selv. Landet er svært avhengig av handel med Sør-Afrika og EU.

For å hjelpe befolkningen i Swaziland mener AUF at Norge skal:

- Kritisere kong Mswati for at det ikke prioriteres nok midler til HIV og AIDS-medisin til den smittede befolkningen i Swaziland
- Kritisere kong Mswati for forfølgelsen av opposisjonspolitikere og fagforeningsledere
- Innlede samtaler med Sør-Afrika om swazienes situasjon
- Sette Swaziland på dagsorden i Brussel og anvende norske organer opp mot EU for å diskutere EUs import av sukker fra Swaziland

Vest-Sahara

Vest-Sahara okkuperes av Marokko, som nekter saharawiene å gjennomføre folkeavstemningen både internasjonale domstoler og FN har sagt de har rett til. Store deler av befolkningen lever i flyktningleire i Algerie og resten av befolkningen lever under voldsbruk og maktovergrep i Vest-Sahara.

For å sikre saharawienes rett til selvbestemmelse mener AUF at Norge skal

- Innlede samtaler med Frankrike om Marokkos brutale okkupasjonspolitikk
- Anerkjenne Vest-Sahara som selvstendig stat
- Kreve at FN-observatører igjen får komme inn i Vest-Sahara
- Opprettholde og styrke bistanden som gis til flyktningleirene i Algerie
- Fraråde næringsvirksomhet i Vest-Sahara

Jemen

Etter tre år med en brutal krig er Jemen ifølge FN verdens verste humanitære krise. Over 22 millioner mennesker trenger humanitær hjelp. Partene i krigen – Jemens regjering; koalisjonen ledet av Saudi-Arabia og de Forente Arabiske Emirater; og houthi-opprørerne, har alle gjort seg skyldig i grove brudd på humanitærretten. Norge har solgt både A- og B-materiell og flerbruksvarer til landene som deltar i den Saudi-ledede koalisjonen.

AUF mener derfor at Norge må:

- Innføre full stans i all eksport av forsvarsmateriell, inkludert flerbruksvarer, til landene som deltar i den saudi-ledede koalisjonen
- Innføre krav om sluttbrukererklæring for eksport til NATO-land, slik at en norsk eksportstans til landene i saudi-koalisjonen ikke undergraves av eventuell re-eksport via NATO-land
- Granske det som allerede er eksportert, for å vite om norske varer har bidratt til brudd på humanitærretten
- Støtte opp om FNs innsats for fredsforhandlinger

Kurdistan

Kurderne er i dag den største folkegruppen i verden uten suveren stat. 30 millioner kurdere bor i de kurdiske områdene i Irak, Iran, Syria og Tyrkia. Gjennom historien har de blitt økonomisk, politisk og kulturelt undertrykket.

AUF mener at Norge skal støtte det kurdiske folket gjennom:

- Å jobbe for at Kurdistan får observatørstatus i FN
- Ta en lederrolle og legge til rette for samtaler om kurdernes rettigheter med de berørte landene
- Fordømme at den kurdiske befolkningen blir straffet for å utøve språk og kultur
- Støtte de demokratiske kreftene i Kurdistan i arbeidet med etableringen av en selvstendig stat
- Invitere til samtaler med Tyrkia om å fri politiske fanger som Demirtas og Yuksekday
- Anerkjenne den kurdiske folkeavstemningen

Myanmar

Myanmar er et fokusland for norsk bistand. Etter mer enn 50 år med militærstyre lever store deler av befolkningen i Myanmar i fattigdom. Landet behandler også en rekke minoriteter dårlig. Rohingyaene er ifølge FN en av verdens mest forfulgte minoriteter. De nektes statsborgerskap i Myanmar, utsettes ofte for tvangsarbeid, har ikke rett til å eie land og har begrensede rettigheter på mange andre områder, og krisen eskalerte gjennom 2017 og 2018 med drap, brenning av rohingyalandsbyer og vold.

For å støtte de demokratiske kreftene i Myanmar mener AUF at Norge må:

- Ta opp behandlingen av rohyingafolket med myndighetene i Myanmar
- Kreve at journalister som sitter fengslet i Myanmar slippes fri
- Støtte demokratiske krefter frem mot valget i 2020
- Sende valgobservatører i 2020
- Gi bistand til rohingyaleirene som er etablert i og rundt Myanmar

Russland

Russland er et naboland, men på mange måter er den kulturelle avstanden stor. AUF ser med bekymring på hvordan LHBTI-befolkningen i Russland behandles.

Diskriminerende lovverk, feilinformasjon og propaganda, politivold og ingen frihet til å være den man er preger hverdagen til mange russere.

For å styrke LHBTI-personer i Russland må Norge:

- Gi økonomisk støtte til lokale russiske LHBTI-organisasjoner
- Opprette støtteordning for samarbeid mellom norske og russiske LHBTI-organisasjoner
- Kritisere Russlands diskriminerende lovverk og bruk av vold
- Tilby informasjon om LHBTI-rettigheter på russisk på nett
- Ta opp LHBTI-rettigheter i bilaterale møter med Russland

Tunisia

Tunisia er et land som har gått gjennom store omveltninger de siste årene. Fire år etter jasminrevolusjonen har Tunisia lyktes i å oppnå flere demokratiske milepæler. Landet har løst politiske kriser gjennom konsensus, gjennomført demokratiske valg av president og parlament, og vedtatt en ny grunnlov. Samtidig gjenstår utfordringer som å bekjempe væpnede grupper og organisert kriminalitet, rette opp sosiale skjevheter, og skape nye arbeidsplasser og økonomisk utvikling i Tunisia.

For å styrke demokratiutviklingen i Tunisia må Norge:

- Jobbe for å styrke den norske tilstedeværelsen i landet
- Legge til rette for tettere samarbeid mellom Norske og Tunisiske organisasjoner
- Være med og styrke fagbevegelsen i Tunisia

Tsjetsjenia

Menneskerettighetene for tsjetjenske LHBTI-personer blir brutt hver eneste dag. Homofile og lesbiske i landet opplever forfølgelse, vold, hets og tortur av myndighetene. I april 2017 informerte den uavhengige russiske avisen Novaya Gazeta at over hundre antatt homofile menn var blitt bortført i Tsjetsjenia i løpet av de siste dagene. Omfanget av bortføringene bar preg av en koordinert kampanje. Det ble rapportert at mennene ble torturert, mishandlet og tvunget til å angi andre personer med såkalt “avvikende legning”.

For å styrke LHBTI personers rettigheter i Tsjetsjenia må Norge:

- At Norge skal aktivt ta sterk avstand fra forfølgelsen av homofile i Tsjetsjenia
- At Tsjetsjenias president Ramzan Kadyrov blir stilt for Menneskerettighetsdomstolen i Haag for brudd på 5 artikler av Menneskerettighetserklæringen

Palestina

Konflikten mellom Israel og Palestina er en av verdens lengstvarende konflikter, og har sin opprinnelse i FNs delingsplan fra 1947. Siden den gang har Israel gjennom krig, økonomiske sanksjoner, blokader og ulovlige bosettinger stadig okkupert mer og mer av palestinsk jord. Gjentatte forsøk på fredsforhandlinger har ikke ført frem og har i de fleste tilfeller bare styrket Israels posisjon. 25 år etter at Oslo-avtalen ble undertegnet har situasjonen for palestinerne forverret seg og de ulovlige bosettingene har blitt flere. Okkupasjonen, blokaden av Gaza og den folkerettsstridige muren gjennom Vestbredden frarøver palestinerne friheten over egne liv, men fører også til en oppsplitting av Palestina som gjør etableringen av en selvstendig palestinsk stat stadig vanskeligere. AUFs overordnede krav til handling fra norsk side står ved lag.

AUF mener at:

- Norge skal anerkjenne Palestina som selvstendig stat
- Norske myndigheter skal gå ut med aktiv oppfordring om å ikke importere varer produsert på okkupert palestinsk land
- Muren må rives og okkupasjonen må oppheves
- Øke kjernestøtten til FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNWRA) fra 125 millioner til 200 millioner

Samtidig som flere land diskuterer for og mot disse overordnede standpunktene og tiltakene, rettes blikket vekk fra de ulike delene av okkupasjonspolitikken Israel fører. Mens vi diskuterer ja eller nei til anerkjennelse, går vi glipp av mulighetene til å kjempe mot okkupasjonen som pågår. AUF vil derfor løfte frem satsingsområder Norge må bruke sin innflytelse til å gjøre noe med.

Barn i fengsel

Israel fengsler palestinske barn for forhold som i Norge ville resultert i en prat med foreldre eller med en lærer. I oktober 2018 sitter mer enn 300 palestinske barn i israelske fengsler. Det er en rekke kritikkverdige forhold både ved arrestasjonene, rettsbehandlingen og fengslingen av disse barna. Rapporter viser at grunnlaget for arrestasjon ofte er urimelig og at arrestasjonene også gjennomføres på brutale måter. Israelske myndigheter har en myndighetsalder for palestinere og en annen for

israelere, henholdsvis 16 og 18 år. Alderen for å kunne settes i fengsel er også ulik. Israelske myndigheter kan fengsle palestinske barn fra de er 12 år, men israelske barn ikke før de er 14 år. Avhørsteknikkene er ofte tøffe og skremmende. Det er dokumentert at israelske soldater har tatt med og avhørt barn helt ned i femårsalderen for å få informasjon om barnets familie. Når barna møter i retten er ofte behandlingen av saken deres svak. Det skjer ofte at nøkkelvitner ikke møter, men barnet domfelles allikevel. Barna får advokater som vet at det venter sosiale sanksjoner eller at dører i karriereveien lukkes dersom de anker sakene. Mange får derfor råd om å tilstå og inngå en avtale, selv om de er uskyldige eller motsetter seg anklagene. Barn kan sitte fengslet i alt fra måneder til flere år. Dette påvirker utdanningen deres, da skoletilbudet i fengsel er svært dårlig. Forholdene i fengslene er ulike, men svært sjeldent gode. Det er begrenset med utetid og aktivisering. Mange barn som har vært i fengsel forteller om svært dårlig behandling av vaktene, i flere tilfeller vold og tortur. Etter oppholdet i fengsel kan det vært tøft å vende tilbake til hverdagen. Rehabiliteringsprogrammer hjelper en del av barna, men har ikke kapasitet til å hjelpe alle.

Derfor mener AUF at:

- Norge skal kreve at alle barn i israelske fengsler løslates
- Norge skal kreve at ingen barn blir utsatt for avhør uten foreldrene tilstede, eller avhør der det brukes skremselstaktikker, trusler eller vold, uansett alder
- Norge skal ta opp fengslingen av barn med israelske myndigheter og legge vekt på den diskriminerende praksisen ved ulik myndighetsalder og alder for tillatt fengsling
- Norge skal ta rapportene om mangelfull og urettferdig domstolsbehandling av barns saker i det israelske rettssystemet på alvor og kritisere denne praksisen internasjonalt
- Norge skal kreve at palestinere og israelere skal stå like for den israelske loven
- Norge skal gi økonomisk støtte til rehabiliteringsprogrammer for palestinske barn som har sonet i israelske fengsler

Politiske fanger

Mange palestinske fanger i israelske fengsler soner dommer for legitim politisk motstand mot okkupasjonen. AUF mener det er uholdbart at Israel holder politiske

fanger og at det rimer dårlig med Israels egne påstander om at de er et demokrati som respekterer menneskerettighetene. Det er også skremmende å se hvor strenge dommer politiske fanger idømmes for sin legitime motstand mot okkupasjonen. Mange sitter flere tiår i fengsel og får ikke se familie og venner hele denne perioden.

Derfor mener AUF at:

- Norge må kreve at alle politiske fanger settes fri umiddelbart
- Norge må ta opp rettsikkerhet med israelske myndigheter og påpeke viktigheten av upartiske og rettferdige domstolsbehandlinger, uavhengig av hudfarge, religion eller nasjonalitet
- Norge må kritisere de strenge og lange straffene politiske fanger er idømt for legitim politisk motstand og opposisjon mot okkupasjonen

Bygging av nye og utvidelse av eksisterende bosetninger

Byggingen av nye bosetninger og utvidelsen av eksisterende er den største trusselen mot en fredelig tostatsløsning. Bosetningene er ikke et par hus eller en teltleir. Bosetningene på palestinsk land er hele byer med tusenvis av bosettere. Disse bevoktes av israelske soldater, samt at bosetterne selv ofte er bevæpnet. Radikale bosettere utgjør en stor sikkerhetsrisiko for palestinerne som bor i området. Det er godt dokumentert at bosettere ødelegger hus og hjem, bruker vold eller skyter etter palestinere. Som oftest når palestinere gjør noe mot bosettere kommer det israelske militæret etter dem og familien med full kraft. Som oftest, når det er bosettere som angriper palestinere, kommer militæret i beste fall ikke med mer enn et skuldertrekk. Den nyeste av Israels planer om nye bosetninger er i et beduinområde kalt E1-sonen. Dersom landsbyene i dette beduinområdet rives og menneskene som bor der blir drevet på flukt vekk fra sine hjem, vil hele tostatsløsningen være i spill. Med israelske bosetninger på dette området vil Vestbredden i praksis bli fysisk delt i nord og sør. Det vil gjøre en tostatsløsning umulig.

Derfor mener AUF at:

- Norge må kreve full stans i byggingen av nye bosetninger
- Norge må kreve full stanse i utvidelsen av eksisterende bosetninger
- Norge må ta opp beduinenes rettigheter og de svært problematiske sidene ved rivningen av alle landsbyer i E1-området

Muren, checkpoints og palestinerne eiendomsrett

En sentral del av Israels okkupasjonspolitik er å bygge murer på tvers av palestinsk jord som gjør hverdagslivet vanskelig for palestinerne. Muren bygges under påskudd av at det er for å trygge israelernes sikkerhet, men realiteten er det en del av den systematiske undertrykkelsen av det palestinske folk. Murene skiller familier fra hverandre, bønder fra jorda si og palestinere fra hjemmene sine. Denne delen av okkupasjonspolitikken skaper spøkelsesbydel i områder rundt Jerusalem, hvor husene står tomme fordi de som eier dem ikke får tilgang til hjemmene sine. Dersom palestinere som eier boligene bosetter seg i disse områdene vil de miste alle rettigheter til å reise til og arbeide i Jerusalem. Dette skaper en paradoksal situasjon hvor familier må leie boliger kun et steinkast fra huset de fortsatt eier, men som de ikke lenger får bo i. For å passere gjennom muren må palestinere reise gjennom checkpoints, som kontrolleres av tungt bevæpnet israelsk militære. Behandlingen palestinere opplever på checkpoints er alt fra plutselige endringer i åpningstider, til å få bilen sin konfiskert i 24 timer, til vold og brutal behandling.

Derfor mener AUF at:

- Norge skal ta opp behandlingen israelske soldater gir palestinere som passerer checkpoints
- Norge skal kritisere voldsbruken, maktovergrepene og diskrimineringen som er dokumentert at foregår på checkpoints
- Norge må stå opp for palestinerne eiendomsrett og stille spørsmål til israelske myndigheter om hvorfor de krever at hele palestinske nabolag tømmes for mennesker

Mangel på møter mellom vanlige palestinere og israelere

Bosetterne bor tett på palestinere, men med høye gjerder rundt seg og våpenmunninger rettet ut mot sine palestinske naboer. Møtene mellom palestinere og israelske bosettere er sjeldne, og når de skjer er de ikke gode. AUF mener det er et problem at vanlige israelere og vanlige palestinere ikke kan møte hverandre og lære om hverandre. Israel forbyr svært mange palestinere innreise til Jerusalem og til Israel generelt. Israel forbyr også egen befolkning å reise inn på Vestbredden eller Gaza.

Derfor mener AUF at:

- Innreiseforbudet som gjør det umulig for israelere å besøke Vestbredden må oppheves

Diskriminerende lovgivning

Det finnes over 65 israelske lover som diskriminerer palestinere, samt andre befolkningsgrupper som for eksempel drusere. Den nyeste loven er Israels nye National Law, som definerer jøder som førsterangsborgere i Israel. Dette har alvorlige konsekvenser for den allerede undertrykkede palestinske befolkningen i Israel.

Derfor mener AUF at:

- Norge skal jobbe for at FNs generalforsamling skal be den internasjonale domstolen i Haag komme med en rådgivende uttalelse om Israels National Law

Gaza

FN anslår at Gazastripen innen 2020 vil være ubeboelig for de to millioner menneskene som bor der, hvorav halvparten er barn. Årsaken til dette er Israels blokade og dens ødeleggende konsekvenser som blant annet medfører at 97% av vannet på Gazastripen er ikke egnet for menneskelig konsum. Innbyggerne i Gaza har bare strøm et par timer om dagen, arbeidsledigheten er på ca 50% og 80% av befolkningen har behov for matvarehjelp utenfra. De fleste på Gaza lever av fiske, men fangsten er dårlig siden israelske myndigheter nekter fiskerne å reise langt nok ut fra land med båtene sine. Ofte kan israelske myndigheter ombestemme seg og endre fiskegrensen. I møtene mellom den israelske marinen og fiskere fra Gaza er voldsbruken unødvendig, overdreven og skremmende. I tillegg er det en rekke rapporter om ødeleggelser av palestinernes fiskegarn. For en fisker på Gaza er garnet livsgrunnlaget sammen med båten og de økonomiske konsekvensene er enorme.

AUF mener at:

- Norske myndigheter må etablere langsiktige og store prosjekter for vannrensing og tilgang på vann i Gaza

- Norge må jobbe for at fiskesonen for palestinere på Gaza utvides og mot voldsbruken, truslene og ødeleggelsen av garn fra den israelske marinen
- Norge skal sende fiskegarn til Gaza
- Norge skal ta konkret initiativ overfor Israel om å frakte inn nødvendige materialer for å bygge opp igjen skoler og sykehus, samt forhandle frem adgang til at byggematerialer til andre bygninger også kan fraktes inn

Vann, prevensjon og utdanning - tre nøkler til global kvinnefrigjøring

Vann og sanitær

Tilgang til grunnleggende vann og sanitærtjenester er en menneskerettighet, og forutsetningen for et godt liv og en god helse. Over en million mennesker er hver dag på leting etter vann og må samle sitt daglige forbruk der de kan finne det. 1,8 milliarder mennesker drikker skittent vann hver dag. 30% av verdens befolkning mangler et skikkelig sted å gå på do. Millioner av kvinner bruker flere timer hver dag på å skaffe vann til seg selv, familien og husholdningen, og ofte går dette på bekostning av ellers deltakelse i arbeidslivet, på skolen, i demokratiet og samfunnet for øvrig. Mangel på vann og sanitærtjenester har store sivile konsekvenser som fører til at millioner av mennesker lever i uhelse og ufrihet. Forurenset vann dreper om lag 6000 mennesker hver eneste dag, hvor de fleste er barn under fem år.

FNs bærekraftsmål 6 sier at vi innen 2030 skal sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle. Tilgang på vann og trygge sanitærforhold er også avgjørende for en rekke andre bærekraftsmål, som redusert ulikhet, god utdanning, likestilling og fredelige samfunn. AUF mener Norge må ta en større rolle for å sette dette på agendaen i internasjonale fora.

Globalt har øremerket bistand som går direkte til vann og sanitær sunket med 21% siden 2012. Dagens bistandsnivå er langt fra tilstrekkelig dersom man skal komme i nærheten av å møte FNs bærekraftsmål. Så mange som 85% av de som lever uten tilgang på rent vann og tilstrekkelige sanitærtjenester lever i Afrika sør for Sahara og i den sørlige delen av Asia. Til tross for en tydelig konsentrasjon av befolkningen rammet av denne krisen, mottar disse regionene mindre enn halvparten av den samlede internasjonale bistandspotten til vann og sanitær. Det finnes nok vann til alle, men vannet er økonomisk, sosialt og geografisk urettferdig fordelt.

AUF mener at ambisjonsnivået og innsatsen for å nå bærekraftsmålet for vann og sanitær må styrkes betraktelig. At bistand i større grad fokuserer på vann og sanitærtjenester vil skape ringvirkninger som kan være med på å løse andre samfunnsutfordringer. Effekten av at norsk bistand satser mer på vann- og sanitærtjenester vil i tillegg gjøre bistanden som går til utdanning mer effektiv. AUF mener at norsk bistand bør satse mer på offentlig utbygging av vann- og kloakksystemer og sanitærtjenester, særlig i urbane strøk. Kompetanseheving hos

lokale myndigheter og mer bistand rettet mot vann- og sanitærtjenester er helt nødvendig for å nå FNs bærekraftsmål.

AUF vil

- Styrke arbeidet med bærekraftsmål 6 internasjonalt, og jobbe for økt oppmerksomhet rundt viktigheten av gode nok vann- og sanitærforhold for jenter og kvinner, særlig i forbindelse med menstruasjon, svangerskap og fødsel
- Jobbe for at mensen blir en naturlig del av bistands- og utviklingsdiskursen i Norge og internasjonalt
- Ha jevnlig dialog med mottakerland av norsk bilateral bistand om status på tilgang til sanitære tjenester, og synliggjøre den glemte krisen ved å sette toalett-tilgang på agendaen i relevante internasjonale fora og i samtaler med giverland
- At Norge skal opprette et internasjonalt fond som satser på utbygging av vann, kloakk- og sanitærtjenester, hvor målet skal være tilstrekkelig tilgang til rent vann og sanitærtjenester for alle
- At norsk bistand bør øke støtten og øremerke midler til offentlig utbygging av vann- og kloakksystemer og sanitærtjenester, særlig i urbane strøk. Slike bistandsprosjekter bør lages etter modellen til Skatt for utvikling, der kompetanseoverføring står sentralt
- At Oljefondet skal sørge for at selskapene de investerer i følger internasjonale miljø- og klimastandarder. I tilfeller hvor bedrifter oljefondet har investert i begår miljøkriminalitet, må dette bli fulgt opp med mer aktivt eierskap
- Styrke åpenheten rundt og implementeringen av Oljefondets forventningsdokument på vann, og innføre et uttrekkskriterie basert på vannforbruk
- Innføre merking av importerte varers vannavtrykk
- At norske myndigheter skal forsikre seg om at privatisering av vannressurser ikke er et premiss for at land skal motta bistand, bilateral bistand eller gjeldssletting
- At Norge skal jobbe for innføring av hjemfallsrett på naturressurser, slik at eierskapet til naturressurser etter en gitt tidsperiode faller tilbake til folket

- At alle norske bistandsprosjekter som omhandler vann og sanitærtjenester skal inkludere lokale fremtidige brukere av prosjekter, hvor særlig kvinner er representert

Internasjonal feminisme

Seksuell og reproduktiv helse

Reproduktiv helse handler om å ha en trygg graviditet og fødsel, beskyttelse mot seksuelt overførbare sykdommer, muligheten til familieplanlegging og prevensjon. Reproductive rettigheter er retten til informasjon om og tilgang til prevensjon, rett til tilpasset helsehjelp i forbindelse med prevensjon, graviditet og fødsel. AUF mener Norge skal bedre kvinners reproduktive helse gjennom å lede an en internasjonal kampanje for å forsvare og styrke de reproduktive rettighetene.

Seksuell helse handler om å ha seksuelle erfaringer fri fra tvang, diskriminering og vold, uavhengig av seksuell orientering og bakgrunn. Seksuelle rettigheter er retten til tilgang på best mulige helsetjenester og seksualundervisning og respekt for kroppslig integritet. Det er også retten til å velge om en vil være seksuelt aktiv eller ikke, og til fritt å kunne velge partner uavhengig av seksuell orientering og bakgrunn, uten å oppleve diskriminering, tvang eller vold.

Kvinnens sosiale og økonomiske frigjøring henger tett sammen med muligheten til å styre egen fruktbarhet og dermed familieplanlegging. I tillegg må alle kvinner leve liv frie for vold og overgrep. I kampen for seksuelle rettigheter og mot overgrep og vold kan Norge spille en viktig rolle. AUF mener Norge skal jobbe for at spørsmål om seksuelle og reproduktive rettigheter tas opp i FNs kommisjon for befolkning og utvikling, FNs kvinnekommisjon, FNs menneskerettighetsråd og at Norge selv tar det opp i FNs generalforsamling.

AUF mener:

- At Norge skal etablere et fond for seksuell og reproduktiv helse som skal gjøre familieplanlegging gjennom tilgang på prevensjon mulig for kvinner over hele verden med 1 mrd i året, i tillegg til dagens satsing på feltet
- At Norge skal ta initiativ til flere giverlandskonferanser og danne en internasjonal kampanje for reproduktive rettigheter

- At Norge skal ta opp seksuelle og reproduktive rettigheter i FN-systemets ulike organer for å få frem nye handlingsplaner og globale politiske tiltak
- At Norge skal særlig ta opp disse temaene med stater som er passive til eller arbeider mot seksuelle og reproduktive rettigheter, spesielt USA

Engasjering av menn for kvinners rettigheter

En feministisk utviklingspolitikk må også erkjenne at gutter og menns holdninger og endringsvilje er avgjørende for kvinners rettigheter. For å bekjempe vold mot kvinner, barneekteskap, og for å forandre lover som begrenser kvinners muligheter er det viktig å ha menn i samfunnet med på laget.

De siste årene har man sett et økende fokus på å få med menn i kampen for kvinners rettigheter, et eksempel er FNs initiativ HeForShe. AUF ønsker et større fokus på å bekjempe holdninger og ukultur i samfunnet for å forebygge vold og overgrep som særlig rammer jenter og kvinner. Dette innebærer at en feministisk utviklingspolitikk prioriterer arbeid rettet mot menn, eksempelvis i samarbeid med lokale organisasjoner og grupperinger som jobber for å endre synet på mansrollen i samfunnet.

Me too-kampanjen har de siste to årene vært en betydelig internasjonal kraft som har bidratt til å bekjempe utnyttelse av maktrelasjoner, sextrakassering, og andre krenkelser i alle sfærer av samfunnet der mennesker møtes. For at kampanjen skal bli et faktisk tidsskille i likestillingsarbeidet og fortsette å ha effekt må det arbeides både strukturelt og politisk. AUF mener Norge må jobbe for klare retningslinjer og gode varslingsrutiner i alle internasjonale organisasjoner vi samarbeider med og finansierer, fra organisasjoner som driver bistandsprosjekter for Norge til store viktige institusjoner som FN.

AUF mener:

- At Norge må jobbe for klare retningslinjer og gode varslingsrutiner for å bekjempe utnyttelse av maktrelasjoner i organisasjoner vi deltar i, samarbeider med eller finansierer

Rettigheter under press

Høyere utdanning

AUF mener Norge må bidra i arbeidet for en styrket offentlig finansiering av høyere utdanning globalt. I dag er den høyere utdanningssektoren globalt kraftig underfinansiert. Noen steder er konsekvensen av dette høye studentavgifter og dårlige lånetilbud for studenter, som fører til at tilgang i større grad er basert på økonomisk bakgrunn hos den enkelte student. En annen utfordring er at manglende offentlig finansiering kan være en trussel mot fri forskning. Dette fordi høy midlertidighet gjør at forskere ikke tør være like kritiske og driver aktiv selv-sensur, i redsel for å miste jobben. I tillegg kan manglende finansiering gjøre at en større grad av forskningen knyttes til å løse oppgaver for næringslivet, gjennom betalt forskning. I seg selv er ikke betalt forskning problematisk, men vi trenger også grunnforskning for å løse sentrale og mer langsiktige samfunnsmessige utfordringer.

I dag er grunnskoleutdanning en av Norges hovedprioriteringer innen utviklingspolitikken, med et spesielt fokus på jenters tilgang til skolegang. Høyere utdanning er derimot tilegnet få ressurser og gitt lite oppmerksomhet. Samtidig vet vi at høyere utdanning og forskning har stor betydning for å sikre et lands evne til egen utvikling og motvirke brain-drain. Hvert eneste ett av de 17 bærekraftsmålene har også en indikator som er relatert til eller avhengig av utdanning eller forskning. Ikke minst trengs flere utdannede lærere for å oppnå målet om grunnskole for alle verdens barn.

AUF vil

- Jobbe for at høyere utdanning ikke er en vare, men en rettighet
- At norske myndigheter ser på utdanningsløpet i et mer helhetlig perspektiv og i større grad satser på høyere utdanning i norsk utviklingspolitikk som et ledd i å fremme akademisk frihet og lik tilgang på høyere utdanning uavhengig av økonomisk bakgrunn globalt
- At 15% av norsk bistand skal øremerkes utdanning innen 2020
- Satsingen på utviklingstiltak knyttet til høyere utdanning som Norge allerede er involvert burde økes. Dette gjelder tiltak som for eksempel NORHED, NORPART og NORDGLOBAL II

Et levende demokrati der kvinner deltar

Folks mulighet til å si sin mening og være aktiv i organisasjoner blir stadig vanskeligere og farligere. Organisasjoner blir oftere møtt med lovverk som begrenser deres mulighet til å organisere seg, eller lover som kriminaliserer legitim sosial protest. Selektive drap på aktivister har blitt vanligere. Organisasjoner som representerer grupper i samfunnet som er langt fra makten er nødvendige for å utfordre ressursfordelingen. Når slike organisasjoner ikke lenger kan operere fritt, setter det demokratiet på spill.

AUF ønsker:

- At det utarbeides en egen strategi for innretning av samarbeid med mellominntektsland med vekt på fordeling og demokratisering
- Å øke den politiske og økonomiske støtten til representative organisasjoner som fremmer marginaliserte gruppers rettigheter og interesser, også arbeidstakerorganisasjoner

Trygt og rettferdig arbeidsliv for alle

Arbeid til alle har alltid vært jobb nummer en for arbeiderbevegelsen. Gjennom et trygt og rettferdig arbeidsliv kan mennesker forme sine egne liv og oppnå sine drømmer og mål. Arbeidslivet står foran store teknologiske endringer som vil utfordre grunnlaget for måten vi har valgt å organisere samfunnet vårt på. Det kreves sosialdemokratiske løsninger om den norske modellen skal styrkes heller enn svekkes.

Vi ønsker å organisere et samfunn der alle mennesker er like mye verdt og alle får muligheten til å bidra. Den norske modellen er avhengig av gjensidig høy tillit mellom mennesker og et godt samarbeid mellom partene i arbeidslivet. At mennesker har en jobb å gå til er viktig for velferdsstaten, for å forhindre økende forskjeller og for å fortsette å være et land med høy grad av tillit i befolkningen.

Ung data-undersøkelsen viser at unge er mer bekymret for om de har en jobb å gå til i framtida. Jobber som forsvinner og usikkerhet rundt automatisering og robotisering bidrar til å forsterke denne frykten. Det er et politisk ansvar å sikre at også unge har tro på at de i framtida vil kunne få en jobb, og at denne jobben vil være trygg. Ny teknologi er en styrke for det norske arbeidslivet, samtidig må man skape nye arbeidsplasser og sikre at det fortsatt er plass til alle i arbeidslivet.

Høyre, Venstre og Fremskrittsparti-regjeringen fører en politikk som svekker arbeidstakernes rettigheter. Konsekvensene av å svekke arbeidsmiljøloven og svekking av det organiserte arbeidslivet er et mindre trygt og seriøst arbeidsliv.

Den teknologiske utviklingen og robotiseringen utgjør store utfordringer for arbeidslivet og den norske økonomien. Automatisering og kunstig intelligens kan ta over jobber som i dag gjøres av mennesker. I et samfunn der mennesker erstattes av maskiner, vil kapitaleiere få eksponentielt mer makt. Uten aktiv politikk vil arbeidsplasser, næring og industri vil den teknologiske utviklingen skape økt ledighet, økte forskjellene og skape en skjev maktbalanse i samfunnet.

Offentlig sektor har i stor grad vært den delen av arbeidslivet som har vært mest ryddig med tanke på arbeidstakerrettigheter. Mange av de private selskapene som tar på seg offentlige oppgaver konkurrerer ofte med de offentlige på pris ved at det er dårligere lønns- og pensjonsrettigheter for de ansatte. AUF mener at trenden hvor ansatte får dårligere vilkår på grunn av privatisering er uakseptabel, og at offentlige tjenesteoppgaver burde bli gjort i egenregi av det offentlige.

AUF mener det ikke er en politisk oppgave å stoppe den teknologiske utviklingen, men heller satse på fellesskolen og styrke kompetansen i arbeidsstyrken. Den største utfordringen for Norges økonomi er ikke ny teknologi, men gammel teknologi. For å finansiere velferdssamfunnet i framtida må Norge satse der vi har naturlige forutsetninger for å lykkes og bruke teknologi, energi og kompetanse som vårt fremste konkurransefortrinn.

Det organiserte arbeidslivet er en av de viktigste suksessfaktorene bak den norske modellen. AUF er bekymret for den fallende organisasjonsgraden og mener det er en politisk oppgave å sørge for at så mange som mulig er fagorganisert. Tariffavtaler er et tillegg av vern og rettigheter som en arbeidstakerorganisasjon forhandler fram med arbeidsgiver, og AUF mener at det er viktig at det er enklest mulig å sette i verk disse avtalene for hver enkelt arbeidsplass.

AUF vil:

- At faste ansettelse skal være hovedregelen i arbeidslivet
- Definere tydeligere i arbeidsmiljøloven hva en fast ansettelse betyr
- Innføre kollektiv søksmålsrett for å stanse ulovlig bruk av vikarer og midlertidige ansatte
- Begrense statens adgang til midlertidig ansettelse gjennom en skjerping av tjenestemannsloven
- At alle ansatte i bemanningsbyrå skal vikariere for en konkret ansatt ved innleie, og skal ikke ha lavere lønn enn den ansatte
- Forbud mot innleie skal være hovedregelen, innleie skal kun være tillatt der partene avtaler det
- At NAV ikke skal benytte bemanningsbyråer og vikarbyråer til arbeidsrettede tiltak
- Sikre at ansatte får lønn mellom oppdrag ved å forby nulltimerskontrakter og faste ansettelse uten garantilønn
- Selskaper med en digital inntektsmodell må skattlegges der tjenestene leveres, og skattenivået på digitale tjenester må økes
- Regulere digitale plattformtjenester og sørge for at digitale plattformtjenester skattlegges i landet der tjenesten leveres
- Forby digital outsourcing til land Norge ikke har et sikkerhetspolitisk samarbeid med

- Opprette en statens lånekasse for etter- og videreutdanning
- Innføre kompetansepermisjon i arbeidslivet der staten dekker permisjon i bytte mot at arbeidstakere gjennomfører etter- og videreutdanning
- Innføre et partssammensatt bransjeprogram for etter- og videreutdanning i arbeidslivet
- Samarbeide med partene i arbeidslivet om styrket belønning av etter- og videreutdanning gjennom tariffavtale
- Rette yrkesfag mer mot hva arbeidslivet etterspør gjennom å innføre mer arbeidspraksis og trekke private bedrifter inn i undervisningen før læretiden
- Åpne for å ta utdanning samtidig som man mottar offentlige kontantytelser av alle typer
- Gi gratis tilbud om etter- og videreutdanning for langtidssykemeldte
- Opprette flere studieplasser innenfor teknologi- og IKT-fag
- Opprette et teknisk beregningsutvalg for høyere utdanning som får i oppdrag å regulere antall studieplasser etter arbeidslivets behov
- Øke fagforeningsfradraget
- Ansvar for å oppfylle dokumentasjonskravene for opprettelse av tariffavtaler skal tilfalle arbeidsgiversiden
- Norge skal reservere seg mot de nye kabotasjereglene som ligger i EUs mobilitetspakke del 3
- Hvis EUs nye arbeidsmarkedsbyrå (ELA) utfordrer Norges mulighet til å styre over egen arbeidslivspolitik skal Norge reservere seg mot deltakelse i samarbeidet.

Fellesskolen er fremtidsskolen

En bred og mangfoldig fellesskole har alltid vært et viktig prosjekt for Arbeiderbevegelsen. Gjennom en sterk fellesskole skal alle elever, uavhengig av bakgrunn og forutsetninger, få de samme mulighetene til å lykkes i livet.

I dag står vi ovenfor en rekke utfordringer. Forskjellene mellom skolene våre er for store, om lag 60 000 barn og unge gruer seg til å gå på skolen på grunn av mobbing, alt for mange mangler grunnleggende ferdigheter etter endt grunnskolen og rundt 1/4 faller fra videregående opplæring. Det er alvorlige tall med store konsekvenser for spesielt den enkelte, men også for fellesskapet. AUFs visjon for å skape verdens beste skole skal svare på disse utfordringene.

AUFs skole er en skole for alle, en skole for framtida og en skole med høy kvalitet. Vår visjon er at alle elever skal fullføre skoleløpet og utnytte sitt potensiale, elevene skal være kunnskapsrike og skolen skal legge til rette for at hver enkelt elev blir sett og fulgt opp. Visjonen om at alle skal med nå og i framtida nås best gjennom en sterk offentlig fellesskole.

AUF vil:

- Hindre at skoleeiere skal kunne ta utbytte, og ha en enda strengere kontroll med hvordan skoleeierne bruker datterselskaper for å omgå regelverket
- At konsesjoner til privat skoledrift skal være tidsbegrenset, med krav om ny søknadsprosess og mulighet til demokratisk innvirkning
- At kommuner og fylkeskommuner skal ha veto rett mot etablering av privatskoler
- Utforme en ny privatskolelov der det ikke gis statsstøtte til noen former for kommersielle privatskoler verken med alternativ pedagogikk eller livssyn
- At det bør spesifiseres at forbudet mot å overføre verdier til skolens eiere også gjelder ved salg
- Styrke Utdanningsdirektoratet, gjennom tilstrekkelige ressurser til rådighet, slik at de kan gjennomføre et effektivt tilsyn med de private skolene
- At brudd på lov og regelverk må håndheves strengere og følges av bøter og mer effektive sanksjoner
- Utforme en ny privatskolelov
- Ikke gi statsstøtte til skoler med alternativt pedagogisk opplegg eller livssyn

Læringsmiljøet i skolen

Skolen skal være barn og ungdommers fremste arena for læring og kunnskapsdanning. AUF erkjenner at for at mest mulig læring skal finne sted, må både det faglige og sosiale miljøet være og oppleves trygt, godt og givende for både elevene og de ansatte.

AUFs skole er en skole hvor hver enkelt elev blir sett og får muligheten til å utvikle seg til sitt beste jeg. Det er en skole hvor lærerne har tillit fra samfunnet til å undervise på den måten hen finner mest hensiktsmessig for sine elever. Det er en skole hvor alle ansatte har de verktøyene som trengs for å møte både de faglige og psykososiale behovene til elevene.

AUF vil:

- Øke pedagogdekningen i hele skoleverket
- Innføre en norm på lærertetthet for hver enkelt skole. Én lærer per 15 elever fra 1. til 4. klasse, og én lærer per 20 elever fra 5. til 10. klasse
- Utarbeide en norm for lærertetthet på videregående skole
- Erstatte Frp- og Høyre-regjeringens karakterkrav i matematikk med karakterkrav i relevante undervisningsfag
- Lage en nasjonal plattform for deling av fagstoff, undervisningsopplegg og didaktikk for lærere
- At det skal ansettes flere med psykososial utdanningsbakgrunn for å bedre det sosiale miljøet, som for eksempel sosial- og miljøarbeidere
- At det skal serveres et gratis måltid i grunnskolen og på videregående utdanning

En skole som motiverer

Mens 2-3% av ungdommer faller fra ungdomsskoleopplæringen, faller 25% fra videregående opplæring. Årsakene til frafall er mange, individuelle og ofte komplekse, og derfor må også løsningene for å øke gjennomføringsgraden gjenspeile det. Den fremste hovedfaktoren for at elever velger å avslutte sin videregående opplæring er

motivasjonsmangel. For AUF er det helt essensielt at teamet rundt elevene på skolen klarer å forebygge dette motivasjonstapet.

AUF vil:

- Øke antall pedagoger med spisskompetanse i intensivoppfølging ved skoler med lav gjennomføringsgrad
- Det skal ansettes én miljøarbeider på hvert trinn ved ungdoms- og videregående skoler ved lav gjennomføringsgrad
- At Helsedirektoratets normtall for helsesøster i skolen må oppfylles
- At helsesykepleier skal være tilgjengelig hver eneste skoledag
- At helsesykepleier skal få myndighet til å henvise direkte til psykolog
- At alle videregående skoler har karriererådgivere som bidrar til at alle får god og tilpasset karriereveiledning
- At antall fagspesifikke kompetansemål i skolen reduseres kraftig
- At det ikke skal gis tallkarakterer i åttende og niende klasse med unntak av avsluttende fag
- At det i større grad legges til rette for dybdelæring i skolen
- Bevare og styrke praktiske- og estetiske fag i skolen
- At lærere skal ha rett til å fatte vedtak om utredning av behov for spesialundervisning av de med særlige behov
- Elever med dysleksi skal få muligheten til å få fritak fra fremmedspråk
- At antall dokumentasjonskrav for lærere, rektorer og ansatte i PP-tjenesten kraftig reduseres
- At PP-tjenesten så langt det er praktisk mulig samlokaliseres med de enkelte skolene
- At ansatte i PP-tjenesten i større grad får ansvar for direkte arbeid med elevene som trenger ekstra oppfølging
- Høyre- og FrP-regjeringens fraværsgrense på 10% i hvert enkeltfag skal fjernes
- Det skal innføres et nytt skolereglement:
 - At tilstrekkelig antall godkjente vurderingssituasjoner og en helhetsvurdering fra lærer skal ligge til grunn for det nye skolereglementet

Ungdommer bygger landet

Mange av de viktigste oppgavene i Norge de neste tiårene krever flere og enda dyktigere fagarbeidere. Dagens ordning for yrkesfaglig opplæring står ovenfor store utfordringer, der hovedutfordringen er at ungdom slutter underveis i utdanningen. Statistikken viser at nesten tre av ti som starter på yrkesfag ikke fullfører, gutter har større frafall enn jenter, minoritetsungdom sliter mer og elever som ikke fikk innvilget førstevalget har større sjanse for å droppe ut. Det er også en klar sammenheng mellom karakterer fra grunnskolen og fullførelse av yrkesfaglig utdanningsprogram. Ut ifra det mener vi i AUF at en reduksjon av mengden teori i den norske yrkesskolen og mer fokus på praktisk anlagt og yrkesrettet arbeid ville være hensiktsmessig for å redusere frafallet og øke kompetansen i det enkelte yrkesfag.

AUF vil derfor prioritere en storstilt satsing på yrkesfag for å sikre den fagkompetansen Norge trenger i framtiden.

AUF vil:

- Redusere mengden teori i det enkelte yrkesfag til fordel for mer praktisk arbeid
- Opprette læreplaner i fellesfagene skreddersydd for hver enkelt yrkesfaglinje
- Det skal opprettes flere YSK-linjer
- Bruke vekslingsmodellen og andre alternative utdanningsveier i yrkesfagene
- Gjøre det lettere å bytte fra studiespesialisering til yrkesfag
- Lovfeste rett til læreplass for alle kvalifiserte elever
- Sikre faste, jevnlig møtepunkt mellom lærlinger og veilederne deres i bedriften
- At alle lærlinger skal ha tilknytning til et opplæringskontor
- At det offentlige skal stille krav om aktive lærlinger i bedriftene ved anbud
- At lærlingtilskuddet skal økes, slik at det lønner seg å ta inn lærlinger
- Gjøre det attraktivt for næringsliv og bedrifter å ta inn lærlinger
- Gjøre det attraktivt for bedrifter å være medlem i opplæringskontorer gjennom lærlingtilskudd
- Gi elever som ikke får ordinær lærlingeplass muligheten til å ta fagbrev gjennom toårig praksisbasert opplæring i skolen
- Legge til rette for at personer med fagbrev kan komme inn på studier innen det relevante fagfeltet
- Legge til rette for mer praksis for yrkesfagelever ute i bedrifter

- Pålegge alle offentlige instanser å tallfeste offensive målsettinger på hvor mange lærlinger de skal ta inn
- Utstyrsstipendet skal dekke de reelle kostnadene på yrkesfag

Mer enn en skole

For AUF er det viktig at skolen rustet elevene til framtiden, og at valgmulighetene og retten til god opplæring til den enkelte elev blir ivaretatt. Derfor mener AUF at skolen må digitaliseres, og at ordningen med praktiske valgfag må opprettholdes og utvides, i både grunnskolen og på videregående. På den måten får elever i større grad velge fag etter egeninteresse.

Norge har to målformer og begge er en viktig del av norsk kulturarv og må tas vare på. AUF mener samtidig at sidemålsundervisningen bør gjennomgås for å se hvordan den kan styrkes, spesielt med tanke på å bedre elevenes holdninger til sidemål. Sidemål skal være en integrert del av norskfaget. Derfor er det viktig at elever i ungdoms- og videregående skole skal ha rett på opplæring og materiell på sitt hovedmål, og legge til rette for elevers grunnleggende lese- og skriveferdigheter i begge målformer.

Norge har i dag tre offisielle språk: norsk og samisk og norsk tegnspråk. Dette mener AUF at må gjenspeiles i undervisningstilbudet for norske barn. Til tross for dette, er det i dag svært få skoler utenfor de samiske kjerneområdene som tilbyr samisk språkopplæring i skolen. AUF mener derfor at samisk skal bli en del av fremmedspråksordningen på lik linje med tysk, fransk etc. AUF mener også at tilbudet om tegnspråkopplæring for søsken skal bestå og videreføres i hele landet.

AUF vil:

- At norsklærerstudenter må få utdanning innen nynorsk didaktikk
- Norsklærerstudenter skal ha, bruke og lære både nynorsk og bokmål i utdanninga si.
- Opprettholde og utvide ordningen med praktiske valgfag i ungdomsskolen og videregående skole
- Innføre 1:1 dekning elev-digitalt læremiddel i hele skoleløpet. Læremidlene skal være tilgjengelig på begge målformer
- Alle elever skal lese og skrive på begge målformer tidlig i skoleløpet

- Ungdoms- og videregående skoleelever skal ha rett på opplæring og materiell på sitt hovedmål
- At samisk skal bli en del av fremmedspråksordningen på lik linje med tysk, fransk etc.
- At tilbudet om tegnspråkopplæring for søsken skal bestå og videreføres i hele landet

Ta hele landet i bruk

Sosialdemokratiets mål er å legge til rette for at alle skal kunne leve gode og trygge liv der det ikke skal ha noe å si hvem du er og hvor du kommer fra. I dag ser vi at forskjellene i Norge øker mellom by og land. Vi trenger en aktiv politikk som sørger for et samfunn der alle deler av landet får ta del i verdiskapningen og at alle mennesker har tilgang til en velferdsstat som ivaretar dem uavhengig av bosted.

En av de viktigste forutsetningene for at folk skal kunne bo og leve i hele landet, er at staten legger til rette for det. AUF ønsker at infrastruktur, gode velferdstjenester og desentraliserte utdanningstilbud skal være medvirkende faktorer til at folk skal kunne bo og leve trygt i hele landet.

Skole

Skal man lykkes med å ha nok mat til hele Norges befolkning er det vesentlig å satse på næringene som skaper maten. Innenfor landbruksnæringen i dag har man store utfordringer med å få ungdom til å ta over gårdsdrifta. Derfor mener AUF at det må gjøres drastiske grep om man skal sikre at det også drives med aktiv gårdsdrift og verdiskapning over hele landet i fremtiden.

Vi tror at skal man lykkes med å engasjere ungdommer innenfor landbruksnæringen så må man starte tidlig, for å vise mulighetene som finnes. Derfor ønsker vi å starte med et samarbeid allerede på ungdomsskolen der elevene får lære om moderne gårdsdrift og mulighetene innenfor næringa. Vi vil også endre på utdanningen på videregående skole slik at man får mer kompetanse innenfor teknologi og innovasjon for å være forberedt på fremtidens utfordringer.

I de mest grisgrendte områdene i landet må elever ofte reise langt for å komme seg til skolen. Det er en rekke utfordringer ungdom som flytter hjemmefra i tidlig alder møter. Blant annet dårlig økonomi. For å imøtegå noen av disse utfordringene, mener AUF at borteboerstipendet må styrkes for ungdomsskole- og videregående elever som bor langt hjemmefra.

AUF vil:

- At man skal opprette et samarbeid mellom ungdomsskoler og lokale gårder for å informere og lære ungdommer om landbruk og gårdsdrift
- At landbruksutdanningen skal inkludere teknologi, omstillingsevne og innovasjon
- Gjøre det mulig å spisse utdanningen sin innen landbruk allerede fra 2. året ved landbruksskolen
- Gi elever ved landbruk vg3 muligheten til å være i praksis under deler av utdanningen
- At man skal gi økonomiske incentiver til unge opp til 35 år som ønsker å etablere gårdsdrift
- Ha tettere samarbeid regionalt mellom staten, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og småbrukarlag for å finne regionale utfordringer med rekruttering og se på hvordan disse kan løses
- Sikre landbruksskolene god finansiering til å kunne drive utdanning som står i stil med teknologiutviklingen i landbruket
- At grensen for å motta borteboerstipend reduseres fra 3 til 2 timer reisevei per dag
- Borteboerstipendet skal økes til 70% av grunnbeløpet i folketrygden

Arbeidsplasser

Norge er et land rikt på naturressurser. For AUF er det et viktig prinsipp at fellesskapets ressurser skal komme fellesskapet til gode. AUF mener derfor at ringvirkninger som følge av næringsvirksomhet og utnyttelse av naturressurser skal tilfalle lokalsamfunnet. Derfor prioriterer vi i AUF å styrke eksisterende ordninger for å regulere, beskatte, men også styrke lokalt næringsliv.

Norge med sin unike natur og geografi har også gode forutsetninger for å lykkes med et stort og variert næringsliv. Da trengs det aktive fylkeskommuner som har midler til å investere og bidra med en aktiv næringspolitikk som kommer hele landet til gode.

AUF vil:

- At det skal være en forutsetning for utnyttelse av naturressursene våre at ringvirkningene som følge av de kommer lokalsamfunnene til gode

- At man skal ha en lik nettleie over hele landet
- At en skal styrke midlene til utbygging av bredbånd
- Gjeninnføre og styrke de regionale næringsutviklingsmidlene

Skatt

Eiendomsskatt på verk og bruk er den eldste skatteformen vi har, og er den mest forutsigbare og stabile av alle skattearter. For AUF er det viktig at den samfunnskontrakten lokalbefolkninga og den viktige industrien i Norge har blir opprettholdt på en ansvarlig måte. Mens lokalbefolkninga avgir tilgang til natur og tomter, og er villige til å akseptere de naturlige skadene industrien har på lokalmiljøet, bør det være helt uunnværlig at industrien gir tilbake til det respektive lokalsamfunnet. Lokalsamfunnet skal aldri tape på å si ja til industri.

AUF vil:

- Gjeninnføre eiendomsskatt på verk og bruk
- Beholde maksgrensen for eiendomsskatt på 7 promille

Lik rett til god helse

Utdanning, og muligheten til å ta seg dette er et fundament i den norske velferdsstaten. Et problem mange kommuner og bedrifter i distriktet opplever er manglende rekruttering av mennesker med høyere utdanning. Samtidig opplever flere som ønsker å ta videreutdanning i distriktene at det er vanskelig å forlate enten familie eller arbeid. Ved å sørge for at det blir opprettet flere studieplasser ute i distriktene så kan man gjøre terskelen lavere for å ta høyere og videre utdanning.

Fastlegeordningen er grunnpilaren som det lokale helsetilbudet er bygd på. Likevel er det sånn at rekrutteringen er vanskelig, og spesielt i mindre kommuner så ser man at å skaffe seg nok fastleger er en utfordring. AUF mener at en mangel på fastleger kan ha store konsekvenser for norsk helsepolitikk, og mener at man må øke rekrutteringen av disse. Derfor mener AUF at pengene må følge etter studentene uavhengig av hvor de er på praksis.

AUF vil:

- At antall studieplasser på medisinstudiet skal samsvare med fremskrevet behov for fastleger i fremtiden
- Øke antall studie- og turnusplasser for medisinstudenter
- At det åpnes for alternative opptaksmetoder til studie i medisin bl.a. opptaksprøve
- At kontinuitet i kommunens legetjeneste skal være en forutsetning for at kommunen skal kunne ta imot legestudenter
- Kommuner eller fastleger må få kompensasjon fra helse- og omsorgsdepartementet når de tar i mot legestudenter
- Utrede muligheten for å flytte enkeltoppgaver fra regionale helseforetak til kommunene gjennom et samarbeid mellom primær- og spesialisthelsetjenesten

Landbruk

Landbruk er viktig for alle deler av Norge. Norsk landbrukspolitikk er og skal være basert på at det er et gjennomregulert marked. En høy selvforsyningsgrad, opprettholdelse av kulturlandskapet og verdiskapning i hele Norge er noen av fordelene med at man har en aktiv landbrukspolitikk. For at Norge skal få nytte seg av disse fordelene så mener AUF at det er viktig at man har en landbrukspolitikk som legger opp til at både de små og store gårdsbrukene får gode landbruksoppgjør.

Norge trenger bonden. Det er utrolig viktig at man bidrar til å skape trygge og gode vilkår for de som er ansatt innen primærnæringa og bidrar til at den også er lønnsom i fremtiden. Landbruk innebærer tungt fysisk arbeid og krevende arbeidstider for bønder som driver landbruk. Derfor ønsker AUF å videreutvikle velferdsordningene som allerede eksisterer slik at bønder kan være sikre på at de får en trygg og god arbeidshverdag. Vi vil også fortsette praksisen med tollvern og arbeide sammen med landbrukets organisasjoner for å skape gode lønns- og rammevilkår for bønder på lik linje med resten av befolkningen.

AUF vil:

- At regjeringen aktivt skal sørge for at nye statlige arbeidsplasser blir opprettet i alle deler av landet

- Videreutvikle velferdsordningene man har i norsk landbruk for å sikre trygge rammer for landbruket
- Fortsette praksisen med tollvern for å redusere konkurransen mot norsk landbruk
- At staten skal legge til rette for fornyelse av og rekruttering til norsk landbruk gjennom å styrke de økonomiske tilskuddsordningene for bønder, da spesielt rettet opp mot unge og det underrepresenterte kjønn
- At et av målene med jordbruksoppgjøret skal være å utjevne lønnsforskjellene mellom bønder og andre tilsvarende yrker

En verdig alderdom

AUF tror på et samfunn med små forskjeller og like muligheter. Samfunn hvor du kan komme deg så langt du vil uansett bakgrunn, utdanningsnivå, kjønn og lommebok. Et samfunn hvor alle får de samme mulighetene, enten det er innenfor utdanning, arbeidsliv eller helsesektoren.

Midlertidighet og uforutsigbarhet kan ikke være tilfelle i den viktigste sektoren vi har i landet. Derfor krever AUF hele og faste stillinger. Dette skaper forutsigbarhet for både de ansatte, men også brukerne og pasientene.

Tilbudet må være på verdenstoppen, og alle individer må få tilpasset hjelp. Vi i AUF mener at i alle svake grupper finnes det sterke mennesker. Å ha et hjelpeapparat som fokuserer på tverrfaglig samarbeid med alle aktuelle institusjoner, blant annet NAV, primærhelsetjenesten, skolen og kommunen, kan vi sørge for at når et menneske holder på å falle, skal vi ha en velferdsstat så sterk at vedkommende kommer opp på beina igjen.

Likevel ser vi noen utfordringer som bidrar til at det helhetlige tilbudet blir svekket, og at det går utover enkeltmennesker og enkeltfamilier. Dette mener AUF at vi som samfunn ikke kan godta. AUFs fem overordnede mål som skal karakterisere norsk helsesektor er:

1. Sterk og offentlig helsesektor, med hovedmål om å redusere ulikhet i samfunnet
2. Hele og faste stillinger
3. Forebygging, behandling og ettervern skal være fokusområder
4. Tverrfaglig samarbeid
5. Alle reformer skal være kunnskapsbasert, med hovedmål om å være for alle

Eldreomsorg

AUF mener det er et samfunnsansvar at alle mennesker får en god og verdig alderdom. Eldreomsorgen preges av dårlig bemanning og få heltidsstillinger. Dette resulterer i at den generelle omsorgen reduseres, og at utfordringer ved dagens eldreomsorg blir større enn hva samfunnet og enkeltmennesker er tjent med. For AUF handler politikk om prioritering, og det er derfor en selvfølge at det må mer ressurser, investeringsvilje, nytenkning og medmenneskelighet inn i sektoren.

AUF understreker viktigheten av helse- og omsorgsykker, både nå, men spesielt i framtiden. Vi blir stadig flere eldre, og derfor har vi et behov for flere ansatte i helse- og omsorgsykker. Eldreomsorgen preges også i større grad nå enn tidligere med yngre beboere, og tilbudene må være tilpasset aldersgruppe, funksjonsevne og diagnose. Det er et statlig ansvar å sørge for at alle norske innbyggere får en verdig eldreomsorg, og derfor må helse- og omsorgsykker gjøres mer attraktivt. AUF mener også det må være en grunnleggende kompetanse blant de som jobber i helse- og omsorgsykker, og mener derfor bruken av ringevikarer og personell uten relevant kompetanse og kunnskap skal reduseres. Normen må være faste og hele stillinger, hvor brukeren er garantert omsorg, verdighet, forutsigbarhet, men også kunnskap om både sykdom og helsesituasjon.

AUF vil:

- Øke bemanningen og at heltidsstillinger skal være en norm i ansettelsesprosesser i eldreomsorgen, på den måten får eldre færre personer å forholde seg til
- At offentlige innkjøp av helseteknologi som forenkler hverdagen til både pasient og ansatt skal skje regelmessig

Sykehjem

Sykehjem er en institusjon for pasienter som ikke greier seg i eget hjem med hjemmesykepleiere på grunn av et større behov for omsorg. Vi ser at mens antall eldre med behov for sykehjemsplass øker, synker bemanningen. Dette fører til flere problemer. Det er liten tid til å følge opp hver enkelt pasient. For AUF er det viktig at de eldre behandles med verdighet.

AUF vil:

- At aktivtører skal tas i bruk i større grad på sykehjemmene
- At eldre skal bli behandlet på en mer verdig måte, blant annet ved å:
 - ta bedre vare på de eldres personlige hygiene
 - utsette leggetiden der det er nødvendig
 - sette større fokus på ernæringsproblemer hos eldre
- Tilgjengeliggjøre psykologtilbud på sykehjem
- At eldre hjem alle sykehjem skal tilby gode og varierte måltider

- At miljøterapeutiske tiltak som terapidyr, sansehager/sanserom og naturomgivelser skal være en del av det helhetlige sykehjemstilbudet
- At det skal bygges flere eldrekollektiver og etableres flere døgnbemannede omsorgsboliger
- At antall sykehjemsplasser skal økes, hvor normen skal være enkeltmannssoverom, og at kjærlighetsgarantien innføres

Demensomsorg

I Norge er om lag 77 000 rammet av demens, og minst 350 000 er pårørende til noen med demens. Antallet personer med demens vil bli fordoblet innen 2040 om ikke aktive forebyggende tiltak blir tatt i bruk i denne perioden. Om lag 35 000 personer av disse bor hjemme. De fleste ønsker å bo hjemme så lenge som mulig, noe AUF mener den norske staten skal realisere i så stor grad som mulig.

AUF mener det må forskes mer på demens, sykdommens årsaker, behandling og omsorg. Dette bør være et offentlig prioritert forskningsfelt i Norge. Kun på den måten kan vi tilrettelegge for mennesker med demens og pårørende på best mulig måte.

AUF vil:

- Personer med demens skal få individuelt tilpasset behandling, og tilgjengelig medisinsk behandling skal prøves ut
- Alle som er berørt av demens, skal få informasjon om sykdommen, sine rettigheter, kommunens tilbud, muligheter til/steder å innhente mer informasjon og veiledning
- Det må gis informasjon om betydningen kosthold og fysisk aktivitet kan ha for å bremse utviklingen av sykdommen
- Pleie- og omsorgstjenesten i kommunen må ha klare rutiner for gjensidig informasjonsutveksling med personen med demens og dens pårørende, for å gi best mulig individuell pleie og omsorg
- Pårørende som er barn og ungdom, må få informasjon og oppfølging tilpasset sitt modenhetsnivå
- Alle kommuner må ha tilbud om demensteam og demenskoordinator.
- Hjemmetjenestene må legges opp slik at personer med demens får et begrenset antall faste hjelpere å forholde seg til

- Alle må få tilgang på teknologiske hjelpemidler uavhengig av ressurser og bosted. Teknologiske hjelpemidler, inkludert GPS, skal tilbys på hjelpemiddelsentralen
- Kommunene må tilby alle som har behov for det, tilrettelagte dagaktiviteter med kvalifisert og tilstrekkelig bemanning
- Dagaktivitetstilbud må lovfestes som en individuell rettighet
- Det må være spesielt tilrettelagte tiltak til yngre personer med demens
- Kommunen må tilby, og informere om, ulike avlastningstiltak. Dette må inkludere støttekontakt, avlaster i eget hjem, brukerstyrt personlig assistent, avlastningsopphold på egnede enheter, eller tilpassede avdelinger på sykehjem
- Alle personer med demens skal få tilbud om heldøgns pleie og omsorg når de trenger det, uten unødig ventetid
- Personer med demens må få ta del i viktige avgjørelser og bestemme over sitt liv, inntil det er åpenbart at de ikke lenger er i stand til det

Retten til å skape en familie

For mange er ønsket om å skape en familie stort. I dag har særlig homofile par, infertile par og enslige vansker med å skape en familie. AUF mener derfor at det er viktig å skape en politikk som sørger for at også disse gruppene får muligheten til å stifte en familie, og at det er samfunnets ansvar å tilrettelegge for at de får den muligheten.

I Norge er adopsjon en av mulighetene for at personer som ikke kan få barn selv, også skal kunne stifte en familie. Adopsjonsloven sørger i dag for at både gifte, samboere og enslige, uavhengig av legning, har mulighet til å adoptere så fremt de kan forsørge familien og tilby en god og trygg oppvekst for barnet. Målet med adopsjon er først og fremst å gi et godt og varig hjem til barn og ungdom som de biologiske foreldrene ikke kan ta hånd om.

Ulike land kan ha noe ulike krav til adopsjonssøkere. Så godt som alle aktuelle land er tilsluttet barnekonvensjonen, og stadig flere land slutter seg til Haagkonvensjonen om vern av barn og samarbeid ved internasjonale adopsjoner. Haagkonvensjonen sitt formål er blant annet å sikre at internasjonale adopsjoner finner sted til barnets beste, med respekt for barnets grunnleggende rettigheter. I dag er det en utfordring at flere av disse landene har restriksjoner mot at likekjønnede par kan adoptere og at de bruker barnekonvensjonen for å legitimere diskrimineringen. AUF mener det er grunnleggende feil. AUF mener derfor at Norge skal stille krav til land vi har underskrevet adopsjonsavtaler med om å ikke forskjellsbehandle på bakgrunn av legning og sivilstatus i adopsjonsprosessen.

I dag er prosessen for å kunne adoptere lang, dyr og for byråkratisk. Prosessen med å gjennomføre en adopsjon er svært kostbar. I gjennomsnitt koster en adopsjon 219 000 kroner, hvor reise- og oppholdsutgifter kommer i tillegg. For AUF er det at du har mulighet til å forsørge familien i etterkant av en adopsjon viktigere enn om du har ressurser til å finansiere selve adopsjonen. Derfor ønsker AUF å øke statens bidrag i adopsjonsprosessen til 1,5G.

I dag er det mange barn og unge som ikke får en forsvarlig omsorgssituasjon, og blir derfor plassert utenfor hjemmet sitt. Grunnene er ulike, og tiltakene barnevernet innfører gjenspeiler dette. I 2017 bodde 12 000 barn i fosterhjem, men fremdeles er det behov for 1000 fosterhjemsplasser hvert eneste år. Disse barna trenger både

kjærlighet, trygghet og forutsigbarhet. Derfor mener AUF at innsatsen for rekruttering av kvalifiserte fosterhjem må styrkes.

Samtidig mener AUF at ønsket om å skape en familie aldri kan gå på bekostning av andre mennesker. Komplikasjonene ved graviditet og fødsel kan være mange og må tas på alvor. Frihetsbegrepet i AUF er en av AUFs viktigste bærebjelker: vår frihet stanser der den innskrenker en annens frihet. Mennesker skal aldri trenge å føle eksternt eller internt press i avgjørelsen om hvorvidt de skal bære fram et barn fordi noen andre har et ønske om å få barn. AUF mener derfor at dagens regelverk vedrørende surrogati skal opprettholdes, og samtidig arbeide for at kvinner ellers i verden har den samme tryggheten og friheten.

AUF vil:

- Stille krav til land Norge har adopsjonsavtaler med om å ikke forskjellsbehandle på bakgrunn av legning og sivilstatus i adopsjonsprosessen
- Øke statens bidrag i adopsjonsprosessen til 1,5G
- Korte ned på adopsjonskøene
- Rekruttere flere fosterhjem
- Iverksette en nasjonal kampanje med mål om å rekruttere flere fosterhjem
- Relasjonsmarkedsføring skal være den fremste markedsføringsmetoden
- Oppfordre til en økt nettverksrekruttering blant barnevernets ansatte
- Styrke veiledningstilbudet til fosterhjem ytterligere og markedsføre at fosterhjem følges godt opp med veiledning når fosterhjemmene har behov for det.
- Opprettholde regelverket mot å tillate surrogati i Norge
- Norge skal arbeide for et internasjonalt forbud mot surrogati

Sosialdemokratiske løsninger for global fordeling

Rettferdig fordeling og like muligheter for alle, uavhengig av hvor på kloden man er født, er en bærebjelke i AUFs visjon for en bedre verden. Dessverre ser vi at økende ulikheter er på fremmarsj, noe som muliggjøres av blant annet et utdatert skattesystem, omfattende kapitalflukt og mekanismer som forhindrer fordeling, heller enn å redusere forskjellene mellom folk.

Dette er et system som er rigget for urettferdighet. I dag er de økonomiske strukturene bygget slik at de rikeste rykker ifra, og de som har minst blir hengende etter. Dette er en situasjon AUF aldri kan akseptere, og det er på høy tid at reelle virkemidler tas i bruk for å snu denne utviklingen. Å redusere ulikheter i samfunnet krever en bred tilnærming.

Kapitalflukt

Økt bistand til utviklingsland har lenge vært en av AUFs viktigste saker i kampen for en mer rettferdig verden. I en stadig mer globalisert verdensøkonomi er det nå minst like viktig å sørge for at de fattigste ikke tømmes for ressurser gjennom ulovlig kapitalflukt. I dag fører kapitalflukt til at fattige land mister over 1200 milliarder dollar hvert eneste år. Dette er over ti ganger så mye som verdens samlede bistand. Disse pengene burde gått til tilgang på rent vann, mat og vaksiner mot sykdommer rikere land ble kvitt i forrige århundre. I stedet forsvinner de i lommene på selskaper, investorer og andre pengesterke interessenter som aktivt går inn for å bidra minst mulig til fellesskapet. Parallelt med å jobbe for at rike industriland skal bidra med økonomiske overføringer må vi altså tette slusene for pengestrømmene som tappes ut.

Skatteparadiser kjennetegnes av svært lav eller ingen skattlegging, omfattende hemmelighold og fravær av finansielle reguleringer. Dette er den perfekte oppskriften for å tiltrekke seg store formuer eierne ønsker å skjule for myndighetene, og offentligheten forøvrig, og er i så måte en katalysator for økende ulikhet. Når de med aller mest betaler lite til felleskassa må andre betale mye mer, internasjonalt skattejuks er derfor noe som angår oss alle. Likevel er det viktig å huske solidaritetsperspektivet, for selv om det er de største økonomiene som taper mest i absolutte tall, er det de fattigste som relativt sett betaler den høyeste prisen. For beløpet fattige land mister

til skatteparadiser årlig kunne den samlede gjelden deres til resten av verden blitt slettet – to ganger!

Skatteparadis er i seg selv ikke ulovlig, men mye av aktiviteten som foregår der er det. Dermed er legal bruk av disse stedene med å legitimere det som i praksis er plattformer som systematisk benyttes for å skjule kriminell virksomhet.

Internasjonalt skattesystem

Et utdatert skattesystem er en vesentlig drivkraft bak kapitalflukt og skatteparadiser, det er en urettferdighet som rammer oss alle, men som treffer de som har minst hardest. Prinsippene som ligger til grunn for dagens skatteregler ble utarbeidet tidlig på 1900-tallet, og hadde opprinnelig som funksjon å sørge for at selskaper som opererte internasjonalt ikke ble utsatt for dobbelskattelegging. Knappt 100 år senere har dette lovverket skapt rom for at man ikke bare unngår å skatte dobbelt, da mange unngår å skatte overhodet.

Det er essensielt å skille mellom skatteplanlegging og skatteunndragelse. Begge er skadelig for velferden, men bare det siste er ulovlig. Problemet for myndighetene er at distinksjonen mellom disse to blir mer og mer komplisert. Stadig mer innviklede selskapsstrukturer og skattearrangementer gjør at skattemyndighetene ikke henger ikke med. Denne utviklingen drives i stor grad av at de pengesterke aktørene har for mye å vinne på å finne smutthull i lovverket, og at oppdaterte internasjonale reguleringer lar vente på seg.

Det er en rekke problemer med dagens lovverk. Mange av problemene bunner nettopp i at internasjonale avtaler og regler for skattlegging er tilpasset en helt annen tid. Digitalisering av økonomien, en stadig mer mobil kapital og økende grad av immaterielle verdier har gjort skattesystemet vårt avleggs. I tillegg foregår skattleggingen av internasjonale selskaper via bilaterale avtaler, i stedet for internasjonale systemer hvor alle må forholde seg til et felles sett av lover og regler. For å sikre rettferdig fordeling av ressurser, samt et skattegrunnlag som er solid nok til å bære morgendagens velferdsstater, er det på høy tid med en oppdatering av skattesystemet.

Enhetlig skattlegging

Et nytt skattesystem må svare ut flere utfordringer, i tillegg til å fjerne smutthullene for lyssky aktivitet. Globalt ser vi en skummel trend i retning «race to the bottom», særlig i beskatningen av selskaper. Å konkurrere på skatt er et lovlig virkemiddel for nasjonalstatene, men det representerer en trussel for vår felles velferd. Stemmer internt i OECD og EU argumenterer for at det er tilstrekkelig å forbedre dagens lovverk. AUF mener at vi ikke kan nøye oss med å finpusse et system som overhodet ikke fungerer, derfor mener vi at enhetlig skattlegging av multinasjonale selskaper er veien å gå.

I dag skattlegges ikke multinasjonale selskaper for sitt samlede overskudd, i stedet er det hvert enkelt datterselskap som kreves skatt for sine inntekter. Dette gir sterke insentiver for å flytte produksjon og overskudd rundt internt i selskapsstrukturen etter hvor det skattemessig er gunstigst. Enhetlig skattelegging handler om å se et multinasjonalt selskap som et enhetlig selskap og ikke som x-antall datterselskaper. Ved å summere den totale inntekten får man den reelle oversikten over selskapets overskudd, deretter fordeles skattegrunnlaget ut prosentmessig til de landene hvor den faktiske omsetningen foregår. Denne inntekten kan så skattes med den gjeldende prosenten hvert enkelt land har. I et skatteparadis vil verdiskapingen ofte være lik null, fordi selskapene i realiteten kun har en postboks der og ingen produksjon.

Et slikt system kan være en løsning både på skatteparadis og «race to the bottom», fordi insentivene for å tiltrekke seg slike selskaper forsvinner. Utfordringene med enhetlig skattlegging vil være å finne fordelingsnøkler som oppleves rettferdig for alle. Fordelingsnøkkelene bør derfor fremforhandles internasjonalt og bør inkludere variabler som antall ansatte, omsetning, inntekter, og lignende, som gir et mer realistisk innblikk på selskapets faktiske aktivitet i et land.

I dag er det primært OECD og EU som leder an i arbeidet for nye internasjonale skatteregler. Selv om det går altfor sakte har det kommet flere gode initiativer fra begge disse, men for å sikre tilstrekkelig forankring bør flere inkluderes i prosessene. AUF mener at for å få et rettferdig system kan ikke reglene utarbeides i forum der de som trenger dem mest ikke er representert. FN bør derfor overta ansvaret slik at også utviklingsland får en stemme i forhandlingene.

Lokalt ansvar

Norge kan åpenbart ikke løse de skisserte utfordringene alene, men noe kan vi ta tak i på egenhånd. Vi innehar verdens største statlige investeringsfond gjennom Statens pensjonsfond utland. I tillegg til enorm rikdom følger det med dette også et stort ansvar. AUF mener at det bør stilles langt strengere krav til hvordan oljefondet forholder seg til selskaper som opptrer skattemessig uetisk. I kjølvannet av avsløringer som for eksempel «Panama- og Paradise papers» har vi sett en positiv utvikling, blant annet ved at SPU nå eksplisitt sier at de forventer høy skattemoral av selskapene de investerer i. Likevel har vi fremdeles aldri sett at fondet trekker seg ut av et selskap på bakgrunn av uetisk skatteatferd.

Tax Justice Network rangerer Norge som verst i Norden når det kommer til finansielt hemmelighold, dette kan vi åpenbart ikke være bekjente av. Transparens og god informasjonsflyt er nøkler for å få bukt med skatteunndragelse. Her er et viktig virkemiddel land-for-land-rapportering. LLR innebærer at selskaper må rapportere inn utgifter, inntekter og skatt til alle land de opererer i. Norge har innført dette systemet for selskaper som omsetter for et tilstrekkelig høyt beløp, men AUF mener at LLR må utvides til å gjelde alle multinasjonale selskap, uavhengig av inntekt. I tillegg må denne informasjonen være offentlig tilgjengelig, og automatisk deles med andre land selskapet opererer i.

I mange land er det lovlig å etablere selskaper med hemmelig eierstruktur, dette gir myndighetene er nærmest umulig jobb når det kommer til å ettergå skatteopplysninger. Også i Norge finnes det smutthull for å komplisere og skjule eierskap. Et enkelt tiltak for å umuliggjøre slike triks er å innføre et offentlig eierskapsregister. Dette ble vedtatt av Stortinget i 2015, men er fremdeles ikke innført. I tillegg bør Norge ta en ledende rolle for å innføre et tilsvarende register på internasjonalt nivå.

AUF mener:

- Norge bør innføre en enhetlig tilnærming til skattlegging av multinasjonale selskap for å fjerne den skattemessige fordelene av å forskyve profitt til skatteparadis og bort fra landet der verdiene blir skapt. Det er viktig at lav- og mellominntektsland tas spesielt hensyn til i utarbeidelsen av et enhetlig system, slik at de får en rettferdig del av skatten de har krav på

- Det bør opprettes en mellomstatlig gruppe i FN til å jobbe med skattespørsmål. En slik gruppe må ha ressurser og politisk mandat til å innføre globale løsninger på problemet med ulovlig kapitalflukt
- At opplysningsplikten for advokater skal veie tyngre enn taushetsplikten i kompliserte skattesaker
- At oljefondet må sette høy skattemoral høyere på agendaen ved å trekke seg ut av selskaper som opererer i skatteparadis, eller på andre måter bidrar til ulovlig kapitalflukt
- At land-for-landrapporteringen skal utvides til å gjelde alle multinasjonale selskap. Informasjonen skal dessuten være offentlig tilgjengelig, og utveksles automatisk til andre land selskapet opererer i
- At det skal innføres et offentlig eierskapsregister i Norge
- At Norge skal jobbe internasjonalt for et globalt eierskapsregister over formuer og aksjer
- At Norge skal ta initiativ internasjonalt for en konvensjon om økonomisk åpenhet
- Oljefondet skal ikke investere i selskap som i senere ledd bryter oljefondet sine egne etiske retningslinjer
- Stortinget skal gjennomgå de etiske retningslinjene til oljefondet med et bevisst mål om å gjøre de strengere, de skal i tillegg håndheves strengere

Handels- og investeringsavtaler

Globalisering og internasjonal handel er grunnleggende et gode som i sum gjør oss alle rikere, dessverre betyr ikke dette at alle får nytte godt av gevinsten. Vi ser i dag en klar tendens til at frihandel bidrar til økte forskjeller fordi vinnerne tjener enorme summer på å få operere i et større marked, mens taperne opplever at jobbene deres konkurreres vekk. Det er et ubestridt faktum at handel mellom land gir økt velstand i sum, men å fordele denne rikdommen krever politisk vilje og handling. Det er helt avgjørende at markedsliberalister ikke får diktere hva internasjonal handel skal være, derfor må det for eksempel ved inngåelse av handelsavtaler alltid stilles ufravikelig krav som sikrer grunnleggende menneskerettigheter, trygge arbeidsforhold og begrensede eksterne virkninger for miljøet. I dag ser vi altfor ofte at WTO og bilaterale investeringsavtaler er innrettet slik at de menneskelige og miljømessige hensynene må

vike for å holde kostnadsdrivere nede. Dette er verken bærekraftig eller humant, og er helt essensielt å få reformert. Det skal være en selvfølge at menneskerettigheter alltid trumfer kapitalinteresser, og at graden av ytre påvirkning på miljø og klima skal vektlegges tungt i vurderinger.

Når norske interesser investerer i et utviklingsland, enten via norsk næringsliv, oljefondet eller ved direkte statlige midler, er det viktig at dette blir positive bidrag for befolkningen som helhet. Dette innebærer at det lokale næringslivet ikke skal bli skadelidende, i tillegg til at verdier som et anstendig arbeidsliv og god skattemoral skal implementeres i arbeidet. Norske interesser skal ikke bidra til å redusere minstelønna, og bruk av svart arbeidskraft eller fysiske arbeidsforhold som innebærer risiko for arbeidstakerne skal aldri forekomme. Stabile institusjoner er elementært for demokratisk statsbygging og økonomisk vekst, en viktig del av dette er et godt fundament for finansiering av offentlig sektor. Vi må derfor bidra til å bygge opp progressive skattesystemer tilpasset situasjonen i det enkelte land, fundert på bred konsultasjon og åpen informasjon om hvor skatteinntektene kommer fra og hvordan de brukes.

AUF mener:

- At det alltid må stilles krav i handelsavtaler om at miljømessige og humanitære hensyn skal veie tyngre enn kapitalhensyn
- At når norske interesser investerer i utviklingsland må det alltid stilles tydelige krav om å bidra til et anstendig arbeidsliv og til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger
- At Norfunds mandat gjennomgås for å sikre at norske investeringer ikke bidrar til mer ulikhet

Feministisk skattesystem

AUF ønsker å arbeide for bedre skattesystemer og institusjoner, blant annet gjennom prosjekter som Skatt for utvikling. I slikt arbeid er det viktig at også kvinne- og likestillingsperspektivet blir ivarettatt. Måten skattesystemer innrettes på har betydning for likestillingen. Kvinner bruker ofte en større andel av sin inntekt på mat, velferdstilbud og essensielle forbruksvarer, mens menn er overrepresentert blant eierne av selskaper, eiendom og andre verdier. Skattlegging av forbruk og inntekt istedenfor å skatte selskaper, eiendom og andre verdier vil derfor ramme kvinner i

større grad enn menn. I land der familien blir skattet samlet kommer ofte kvinner dårligst ut. Kvinners inntekt kan bli regnet som en tilleggsinntekt og beskattes ofte hardere enn mannens inntekt. Dette har stor betydning for kvinners økonomiske selvstendighet.

AUF mener:

- At Norge, i alle land der man driver Skatt for utvikling eller lignende prosjekter, skal etablere evalueringsprosedyrer (“gender impact assessments”) for de nasjonale skattesystemene for å systematisk kartlegge hvordan skattesystemet slår ut på likestillingen
- At Norge skal være en pådriver for å forbedre innsamlingen og presentasjonen av data om hvordan skattesystemer og skadelig kapitalflukt virker inn på kvinners rettigheter